నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

అఙ్గుత్తరనికాయో

నవకనిపాతపాళి

౧. పఠమపణ్ణాసకం

౧. సమ్బోధివగ్గో

౧. సమ్బోధిసుత్తం

౧. ఏవం మే సుతం – ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. తత్ర ఖో భగవా భిక్ఖూ ఆమన్తేసి –

‘‘సచే, భిక్ఖవే, అఞ్ఞతిత్థియా పరిబ్బాజకా ఏవం పుచ్ఛేయ్యుం – ‘సమ్బోధిపక్ఖికానం [సమ్బోధపక్ఖికానం (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)], ఆవుసో, ధమ్మానం కా ఉపనిసా భావనాయా’తి, ఏవం పుట్ఠా తుమ్హే, భిక్ఖవే, తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం కిన్తి బ్యాకరేయ్యాథా’’తి? ‘‘భగవంమూలకా నో, భన్తే, ధమ్మా…పే॰… భగవతో సుత్వా భిక్ఖూ ధారేస్సన్తీ’’తి.

‘‘తేన హి, భిక్ఖవే, సుణాథ, సాధుకం మనసి కరోథ; భాసిస్సామీ’’తి. ‘‘ఏవం, భన్తే’’తి ఖో తే భిక్ఖూ భగవతో పచ్చస్సోసుం. భగవా ఏతదవోచ –

‘‘సచే, భిక్ఖవే, అఞ్ఞతిత్థియా పరిబ్బాజకా ఏవం పుచ్ఛేయ్యుం – ‘సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం కా ఉపనిసా భావనాయా’తి, ఏవం పుట్ఠా తుమ్హే, భిక్ఖవే, తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం ఏవం బ్యాకరేయ్యాథ –

‘‘ఇధావుసో, భిక్ఖు కల్యాణమిత్తో హోతి కల్యాణసహాయో కల్యాణసమ్పవఙ్కో . సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం అయం పఠమా ఉపనిసా భావనాయ.

‘‘పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సీలవా హోతి, పాతిమోక్ఖసంవరసంవుతో విహరతి ఆచారగోచరసమ్పన్నో అణుమత్తేసు వజ్జేసు భయదస్సావీ, సమాదాయ సిక్ఖతి సిక్ఖాపదేసు. సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం అయం దుతియా ఉపనిసా భావనాయ.

‘‘పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు యాయం కథా అభిసల్లేఖికా చేతోవివరణసప్పాయా, సేయ్యథిదం – అప్పిచ్ఛకథా సన్తుట్ఠికథా పవివేకకథా అసంసగ్గకథా వీరియారమ్భకథా సీలకథా సమాధికథా పఞ్ఞాకథా విముత్తికథా

విముత్తిఞాణదస్సనకథా, ఏవరూపియా కథాయ నికామలాభీ హోతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ. సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం అయం తతియా ఉపనిసా భావనాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు ఆరద్ధవీరియో విహరతి అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ, కుసలానం ధమ్మానం ఉపసమ్పదాయ, థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు. సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం అయం చతుత్థీ ఉపనిసా భావనాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు పఞ్ఞవా హోతి ఉదయత్థగామినియా పఞ్ఞాయ సమన్నాగతో అరియాయ నిబ్బేధికాయ సమ్మా దుక్ఖక్ఖయగామినియా. సమ్బోధిపక్ఖికానం, ఆవుసో, ధమ్మానం అయం పఞ్చమీ ఉపనిసా భావనాయ".

"కల్యాణమిత్తస్సేతం , భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – సీలవా భవిస్సతి, పాతిమోక్ఖసంవరసంవుతో విహరిస్సతి ఆచారగోచరసమ్పన్నో అణుమత్తేసు వజ్జేసు భయదస్సావీ, సమాదాయ సిక్ఖిస్సతి సిక్ఖాపదేసు.

"కల్యాణమిత్తస్సేతం, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – యాయం కథా అభిసల్లేఖికా చేతోవివరణసప్పాయా, సేయ్యథిదం – అప్పిచ్ఛకథా సన్తుట్ఠికథా పవివేకకథా అసంసగ్గకథా వీరియారమ్భకథా సీలకథా సమాధికథా పఞ్ఞాకథా విముత్తికథా విముత్తిఞాణదస్సనకథా, ఏవరూపియా కథాయ నికామలాభీ భవిస్సతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ.

"కల్యాణమిత్తస్సేతం, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – ఆరద్ధవీరియో విహరిస్సతి అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ, కుసలానం ధమ్మానం ఉపసమ్పదాయ, థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు.

"కల్యాణమిత్తస్సేతం, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – పఞ్ఞవా భవిస్సతి ఉదయత్థగామినియా పఞ్ఞాయ సమన్నాగతో అరియాయ నిబ్బేధికాయ సమ్మా దుక్ఖక్ఖయగామినియా.

"తేన చ పన, భిక్ఖవే, భిక్ఖునా ఇమేసు పఞ్చసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ చత్తారో ధమ్మా ఉత్తరి [ఉత్తరిం (సీ. స్యా. పీ.)] భావేతబ్బా – అసుభా భావేతబ్బా రాగస్స పహానాయ, మేత్తా భావేతబ్బా బ్యాపాదస్స పహానాయ, ఆనాపానస్సతి [ఆనాపానసతి (సీ. పీ.)] భావేతబ్బా వితక్కుపచ్ఛేదాయ, అనిచ్చసఞ్ఞా భావేతబ్బా అస్మిమానసముగ్ఘాతాయ. అనిచ్చసఞ్ఞినో, భిక్ఖవే, అనత్తసఞ్ఞా సణ్ఠాతి. అనత్తసఞ్ఞీ అస్మిమానసముగ్ఘాతం పాపుణాతి దిట్ఠేవ ధమ్మే నిబ్బాన"న్తి . పఠమం.

౨. నిస్సయసుత్తం

౨. అథ ఖో అఞ్ఞతరో భిక్ఖు యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం...పే.... ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో సో భిక్ఖు భగవన్తం ఏతదవోచ – "'నిస్సయసమ్పన్నో నిస్సయసమ్పన్నో'తి, భన్తే, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, భన్తే, భిక్ఖు

నిస్సయసమ్పన్నో హోతీ’’తి? ‘‘సద్ధం చే, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సాయ అకుసలం పజహతి కుసలం భావేతి, పహీనమేవస్స తం అకుసలం హోతి. హిరిం చే, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సాయ…పే॰… ఓత్తప్పం చే, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సాయ…పే॰… వీరియం చే, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సాయ…పే॰… పఞ్ఞం చే, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సాయ అకుసలం పజహతి కుసలం భావేతి, పహీనమేవస్స తం అకుసలం హోతి . తం హిస్స భిక్ఖునో అకుసలం పహీనం హోతి సుప్పహీనం, యంస అరియాయ పఞ్ఞాయ దిస్వా పహీనం’’.

‘‘తేన చ పన, భిక్ఖు, భిక్ఖునా ఇమేసు పఞ్చసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ చత్తారో ఉపనిస్సాయ విహాతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖు, భిక్ఖు సఙ్ఖాయేకం పటిసేవతి, సఙ్ఖాయేకం అధివాసేతి, సఙ్ఖాయేకం పరివజ్జేతి, సఙ్ఖాయేకం వినోదేతి. ఏవం ఖో, భిక్ఖు, భిక్ఖు నిస్సయసమ్పన్నో హోతీ’’తి. దుతియం.

౩. మేఘియసుత్తం

౩. ఏకం సమయం భగవా చాలికాయం విహరతి చాలికాపబ్బతే. తేన ఖో పన సమయేన ఆయస్మా మేఘియో భగవతో ఉపట్ఠాకో హోతి. అథ ఖో ఆయస్మా మేఘియో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. ఏకమన్తం ఠితో ఖో ఆయస్మా మేఘియో భగవన్తం ఏతదవోచ – ‘‘ఇచ్ఛామహం, భన్తే, జన్తుగామం [జతుగామం (సీ॰ అట్ఠ॰, స్యా॰ అట్ఠ॰), జత్తుగామం (క॰ అట్ఠకథాయమ్పి పాఠన్తరం)] పిణ్డాయ పవిసితు’’న్తి. ‘‘యస్స దాని త్వం, మేఘియ, కాలం మఞ్ఞసీ’’తి.

అథ ఖో ఆయస్మా మేఘియో పుబ్బణ్హసమయం నివాసేత్వా పత్తచీవరమాదాయ జన్తుగామం పిణ్డాయ పావిసి. జన్తుగామే పిణ్డాయ చరిత్వా పచ్ఛాభత్తం పిణ్డపాతపటిక్కన్తో యేన కిమికాళాయ నదియా తీరం తేనుపసఙ్కమి. అద్దసా ఖో ఆయస్మా మేఘియో కిమికాళాయ నదియా తీరే జఙ్ఘావిహారం [జఙ్ఘవిహారం (స్యా॰ క॰)] అనుచఙ్కమమానో అనువిచరమానో అమ్బవనం పాసాదికం రమణీయం. దిస్వానస్స ఏతదహోసి – ‘‘పాసాదికం వతిదం అమ్బవనం రమణీయం, అలం వతిదం కులపుత్తస్స పధానత్థికస్స పధానాయ. సచే మం భగవా అనుజానేయ్య, ఆగచ్ఛేయ్యాహం ఇమం అమ్బవనం పధానాయా’’తి.

అథ ఖో ఆయస్మా మేఘియో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా మేఘియో భగవన్తం ఏతదవోచ – ‘‘ఇధాహం, భన్తే, పుబ్బణ్హసమయం నివాసేత్వా పత్తచీవరమాదాయ జన్తుగామం పిణ్డాయ పావిసిం. జన్తుగామే పిణ్డాయ చరిత్వా పచ్ఛాభత్తం పిణ్డపాతపటిక్కన్తో యేన కిమికాళాయ నదియా తీరం తేనుపసఙ్కమిం. అద్దసం ఖో అహం, భన్తే, కిమికాళాయ నదియా తీరే జఙ్ఘావిహారం అనుచఙ్కమమానో అనువిచరమానో అమ్బవనం పాసాదికం రమణీయం. దిస్వాన మే ఏతదహోసి – ‘పాసాదికం వతిదం అమ్బవనం రమణీయం. అలం వతిదం కులపుత్తస్స పధానత్థికస్స పధానాయ. సచే మం భగవా అనుజానేయ్య, ఆగచ్ఛేయ్యాహం ఇమం అమ్బవనం పధానాయా’తి. సచే మం భగవా అనుజానేయ్య, గచ్ఛేయ్యాహం తం అమ్బవనం పధానాయా’’తి. ‘‘ఆగమేహి తావ, మేఘియ ! ఏకకమ్హి [ఏకకమ్హా (సీ॰ పీ॰)] తావ [వత (క॰)] యావ అఞ్ఞోపి కోచి భిక్ఖు ఆగచ్ఛతీ’’తి [దిస్సతూతి (సబ్బత్థ, టీకాయమ్పి పాఠన్తరం), ఆగచ్ఛతూతి, దిస్సతీతి (టీకాయం పాఠన్తరాని)].

దుతియమ్పి ఖో ఆయస్మా మేఘియో భగవన్తం ఏతదవోచ – "భగవతో, భన్తే, నత్థి కిఞ్చి ఉత్తరి కరణీయం, నత్థి కతస్స పటిచయో. మయ్హం ఖో పన, భన్తే, అత్థి ఉత్తరి కరణీయం, అత్థి కతస్స పటిచయో. సచే మం భగవా అనుజానేయ్య, గచ్ఛేయ్యాహం తం అమ్బవనం పధానాయా"తి. "ఆగమేహి తావ, మేఘియ, ఏకకమ్హి తావ యావ అఞ్ఞోపి కోచి భిక్ఖు ఆగచ్ఛతీ"తి.

తతియమ్పి ఖో ఆయస్మా మేఘియో భగవన్తం ఏతదవోచ – "భగవతో, భన్తే, నత్థి కిఞ్చి ఉత్తరి కరణీయం, నత్థి కతస్స పటిచయో. మయ్హం ఖో పన, భన్తే, అత్థి ఉత్తరి కరణీయం, అత్థి కతస్స పటిచయో. సచే మం భగవా అనుజానేయ్య, గచ్ఛేయ్యాహం తం అమ్బవనం పధానాయా"తి. "పధానన్తి ఖో, మేఘియ, వదమానం కిన్తి వదేయ్యామ! యస్స దాని త్వం, మేఘియ, కాలం మఞ్ఞసీ"తి.

అథ ఖో ఆయస్మా మేఘియో ఉట్ఠాయాసనా భగవన్తం అభివాదేత్వా పదక్ఖిణం కత్వా యేన తం అమ్బవనం తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా తం అమ్బవనం అజ్ఝోగాహేత్వా అఞ్ఞతరస్మిం రుక్ఖమూలే దివావిహారం నిసీది. అథ ఖో ఆయస్మతో మేఘియస్స తస్మిం అమ్బవనే విహరన్తస్స యేభుయ్యేన తయో పాపకా అకుసలా వితక్కా సముదాచరన్తి, సేయ్యథిదం – కామవితక్కో, బ్యాపాదవితక్కో, విహింసావితక్కో. అథ ఖో ఆయస్మతో మేఘియస్స ఏతదహోసి – "అచ్ఛరియం వత భో, అబ్భుతం వత భో! సద్ధాయ చ వతమ్హా అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితా; అథ చ పనిమేహి తీహి పాపకేహి అకుసలేహి వితక్కేహి అన్వాసత్తా – కామవితక్కేన, బ్యాపాదవితక్కేన, విహింసావితక్కేనా"తి.

అథ ఖో ఆయస్మా మేఘియో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా మేఘియో భగవన్తం ఏతదవోచ –

"ఇధ మయ్హం, భన్తే, తస్మిం అమ్బవనే విహరన్తస్స యేభుయ్యేన తయో పాపకా అకుసలా వితక్కా సముదాచరన్తి, సేయ్యథిదం – కామవితక్కో, బ్యాపాదవితక్కో, విహింసావితక్కో. తస్స మయ్హం, భన్తే, ఏతదహోసి – 'అచ్ఛరియం వత భో, అబ్భుతం వత భో! సద్ధాయ చ వతమ్హా అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితా; అథ చ పనిమేహి తీహి పాపకేహి అకుసలేహి వితక్కేహి అన్వాసత్తా – కామవితక్కేన, బ్యాపాదవితక్కేన, విహింసావితక్కేనాతి'".

"అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా పఞ్చ ధమ్మా పరిపక్కాయ సంవత్తన్తి. కతమే పఞ్చ? ఇధ, మేఘియ, భిక్ఖు కల్యాణమిత్తో హోతి కల్యాణసహాయో కల్యాణసమ్పవఙ్కో. అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా అయం పఠమో ధమ్మో పరిపక్కాయ సంవత్తతి.

"పున చపరం, మేఘియ, భిక్ఖు సీలవా హోతి, పాతిమోక్ఖసంవరసంవుతో విహరతి ఆచారగోచరసమ్పన్నో అణుమత్తేసు వజ్జేసు భయదస్సావీ, సమాదాయ సిక్ఖతి సిక్ఖాపదేసు. అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా అయం దుతియో ధమ్మో పరిపక్కాయ సంవత్తతి.

"పున చపరం, మేఘియ, యాయం కథా అభిసల్లేఖికా చేతోవివరణసప్పాయా, సేయ్యథిదం – అప్పిచ్ఛకథా సన్తుట్ఠికథా పవివేకకథా అసంసగ్గకథా వీరియారమ్భకథా సీలకథా సమాధికథా పఞ్ఞాకథా విముత్తికథా

విముత్తిఞాణదస్సనకథా, ఏవరూపియా కథాయ నికామలాభీ హోతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ. అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా అయం తతియో ధమ్మో పరిపక్కాయ సంవత్తతి.

“పున చపరం, మేఘియ, భిక్ఖు ఆరద్ధవీరియో విహరతి అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ, కుసలానం ధమ్మానం ఉపసమ్పదాయ, థామవా దళ్హపరక్కమో అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు. అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా అయం చతుత్థో ధమ్మో పరిపక్కాయ సంవత్తతి.

“పున చపరం, మేఘియ, భిక్ఖు పఞ్ఞవా హోతి ఉదయత్థగామినియా పఞ్ఞాయ సమన్నాగతో అరియాయ నిబ్బేధికాయ సమ్మా దుక్ఖక్ఖయగామినియా. అపరిపక్కాయ, మేఘియ, చేతోవిముత్తియా అయం పఞ్చమో ధమ్మో పరిపక్కాయ సంవత్తతి.

“కల్యాణమిత్తస్సేతం , మేఘియ, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – ‘సీలవా భవిస్సతి… పే॰ … సమాదాయ సిక్ఖిస్సతి సిక్ఖాపదేసు’”.

“కల్యాణమిత్తస్సేతం, మేఘియ, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – ‘యాయం కథా అభిసల్లేఖికా చేతోవివరణసప్పాయా, సేయ్యథిదం – అప్పిచ్ఛకథా…పే॰… విముత్తిఞాణదస్సనకథా, ఏవరూపియా కథాయ నికామలాభీ భవిస్సతి అకిచ్ఛలాభీ అకసిరలాభీ’”.

“కల్యాణమిత్తస్సేతం, మేఘియ, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – ‘ఆరద్ధవీరియో విహరిస్సతి…పే॰… అనిక్ఖిత్తధురో కుసలేసు ధమ్మేసు’”.

“కల్యాణమిత్తస్సేతం , మేఘియ, భిక్ఖునో పాటికఙ్ఖం కల్యాణసహాయస్స కల్యాణసమ్పవఙ్కస్స – ‘పఞ్ఞవా భవిస్సతి… పే॰… సమ్మాదుక్ఖక్ఖయగామినియా’”.

“తేన చ పన, మేఘియ, భిక్ఖునా ఇమేసు పఞ్చసు ధమ్మేసు పతిట్ఠాయ చత్తారో ధమ్మా ఉత్తరి భావేతబ్బా – అసుభా భావేతబ్బా రాగస్స పహానాయ, మేత్తా భావేతబ్బా బ్యాపాదస్స పహానాయ, ఆనాపానస్సతి భావేతబ్బా వితక్కుపచ్ఛేదాయ, అనిచ్చసఞ్ఞా భావేతబ్బా అస్మిమానసముగ్ఘాతాయ. అనిచ్చసఞ్ఞినో, మేఘియ, అనత్తసఞ్ఞా సణ్ఠాతి. అనత్తసఞ్ఞీ అస్మిమానసముగ్ఘాతం పాపుణాతి దిట్ఠేవ ధమ్మే నిబ్బాన”న్తి. తతియం.

౪. నన్దకసుత్తం

౪. ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. తేన ఖో పన సమయేన ఆయస్మా నన్దకో ఉపట్ఠానసాలాయం భిక్ఖూ ధమ్మియా కథాయ సన్దస్సేతి సమాదపేతి సముత్తేజేతి సమ్పహంసేతి. అథ ఖో భగవా సాయన్హసమయం పటిసల్లానా వుట్ఠితో యేనుపట్ఠానసాలా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా బహిద్వారకోట్ఠకే అట్ఠాసి కథాపరియోసానం ఆగమయమానో. అథ ఖో భగవా కథాపరియోసానం విదిత్వా ఉక్కాసేత్వా అగ్గళం ఆకోటేసి. వివరింసు ఖో తే భిక్ఖూ భగవతో ద్వారం.

అథ ఖో భగవా ఉపట్ఠానసాలం పవిసిత్వా పఞ్ఞత్తాసనే నిసీది. నిసజ్జ ఖో భగవా ఆయస్మన్తం నన్దకం ఏతదవోచ – “దీఘో ఖో త్యాయం, నన్దక, ధమ్మపరియాయో భిక్ఖూనం పటిభాసి. అపి మే పిట్ఠి ఆగిలాయతి బహిద్వారకోట్ఠకే ఠితస్స కథాపరియోసానం ఆగమయమానస్సా”తి.

ఏవం వుత్తే ఆయస్మా నన్దకో సారజ్జమానరూపో భగవన్తం ఏతదవోచ – “న ఖో పన మయం, భన్తే, జానామ ‘భగవా బహిద్వారకోట్ఠకే ఠితో’తి. సచే హి మయం, భన్తే, జానేయ్యామ ‘భగవా బహిద్వారకోట్ఠకే ఠితో’తి, ఏత్తకమ్పి ( ) [(ధమ్మం) కత్థచి] నో నప్పటిభాసేయ్యా”తి.

అథ ఖో భగవా ఆయస్మన్తం నన్దకం సారజ్జమానరూపం విదిత్వా ఆయస్మన్తం నన్దకం ఏతదవోచ – “సాధు, సాధు, నన్దక! ఏతం ఖో, నన్దక, తుమ్హాకం పతిరూపం కులపుత్తానం సద్ధాయ అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితానం, యం తుమ్హే ధమ్మియా కథాయ సన్నిసీదేయ్యాథ. సన్నిపతితానం వో, నన్దక, ద్వయం కరణీయం – ధమ్మీ వా కథా అరియో వా తుణ్హీభావో. [అ॰ ని॰ ౮.౭౧; ౯.౪] సద్ధో చ, నన్దక, భిక్ఖు హోతి, నో చ సీలవా. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. తేన తం అఙ్గం పరిపూరేతబ్బం – ‘కిన్తాహం సద్ధో చ అస్సం సీలవా చా’తి. యతో చ ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ, ఏవం సో తేనఙ్గేన పరిపూరో హోతి.

“సద్ధో చ, నన్దక, భిక్ఖు హోతి సీలవా చ, నో చ లాభీ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. తేన తం అఙ్గం పరిపూరేతబ్బం – ‘కిన్తాహం సద్ధో చ అస్సం సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్సా’తి. యతో చ ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, ఏవం సో తేనఙ్గేన పరిపూరో హోతి.

“సద్ధో చ, నన్దక, భిక్ఖు హోతి సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, న లాభీ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. సేయ్యథాపి, నన్దక, పాణకో చతుప్పాదకో అస్స. తస్స ఏకో పాదో ఓమకో లామకో. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో అస్స. ఏవమేవం ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, న లాభీ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. తేన తం అఙ్గం పరిపూరేతబ్బం – ‘కిన్తాహం సద్ధో చ అస్సం సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స లాభీ చ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయా’”తి.

“యతో చ ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స లాభీ చ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ, ఏవం సో తేనఙ్గేన పరిపూరో హోతీ”తి. ఇదమవోచ భగవా. ఇదం వత్వాన సుగతో ఉట్ఠాయాసనా విహారం పావిసి.

అథ ఖో ఆయస్మా నన్దకో అచిరపక్కన్తస్స భగవతో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – “ఇదాని, ఆవుసో, భగవా చతూహి పదేహి కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేత్వా ఉట్ఠాయాసనా విహారం పవిట్ఠో – ‘సద్ధో చ, నన్దక, భిక్ఖు హోతి, నో చ సీలవా. ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. తేన తం అఙ్గం పరిపూరేతబ్బం – కిన్తాహం సద్ధో చ అస్సం సీలవా చా’తి. యతో చ ఖో నన్దక భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ, ఏవం సో తేనఙ్గేన పరిపూరో హోతి. సద్ధో చ నన్దక భిక్ఖు హోతి సీలవా చ, నో చ లాభీ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స…పే॰… లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, న లాభీ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ, ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి. సేయ్యథాపి నన్దక పాణకో చతుప్పాదకో అస్స, తస్స ఏకో పాదో ఓమకో లామకో, ఏవం సో

తేనఙ్గేన అపరిపూరో అస్స. ఏవమేవం ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ, లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, న లాభీ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ, ఏవం సో తేనఙ్గేన అపరిపూరో హోతి, తేన తం అఙ్గం పరిపూరేతబ్బం 'కిన్తాహం సద్ధో చ అస్సం సీలవా చ, లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స, లాభీ చ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయా'తి. యతో చ ఖో, నన్దక, భిక్ఖు సద్ధో చ హోతి సీలవా చ లాభీ చ అజ్ఝత్తం చేతోసమాధిస్స లాభీ చ అధిపఞ్ఞాధమ్మవిపస్సనాయ, ఏవం సో తేనఙ్గేన పరిపూరో హోతీ"తి.

"పఞ్చిమే, ఆవుసో, ఆనిసంసా కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ. కతమే పఞ్చ? ఇధావుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం, కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి. యథా యథా, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం, కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి , తథా తథా సో సత్థు పియో చ హోతి మనాపో చ గరు చ భావనీయో చ. అయం, ఆవుసో, పఠమో ఆనిసంసో కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం, కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి. యథా యథా, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం...పే.... బ్రహ్మచరియం పకాసేతి, తథా తథా సో తస్మిం ధమ్మే అత్థప్పటిసంవేదీ చ హోతి ధమ్మప్పటిసంవేదీ చ. అయం, ఆవుసో, దుతియో ఆనిసంసో కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం, కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి. యథా యథా, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం...పే.... బ్రహ్మచరియం పకాసేతి, తథా తథా సో తస్మిం ధమ్మే గమ్భీరం అత్థపదం పఞ్ఞాయ అతివిజ్ఝ పస్సతి. అయం, ఆవుసో, తతియో ఆనిసంసో కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం...పే.... బ్రహ్మచరియం పకాసేతి. యథా యథా, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం...పే.... బ్రహ్మచరియం పకాసేతి, తథా తథా నం సబ్రహ్మచారీ ఉత్తరి సమ్భావేన్తి – 'అద్ధా అయమాయస్మా పత్తో వా పజ్జతి వా'. అయం, ఆవుసో, చతుత్థో ఆనిసంసో కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం, కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి. యథా యథా, ఆవుసో, భిక్ఖు భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి ఆదికల్యాణం మజ్ఝేకల్యాణం పరియోసానకల్యాణం సాత్థం సబ్యఞ్జనం , కేవలపరిపుణ్ణం పరిసుద్ధం బ్రహ్మచరియం పకాసేతి, తత్థ యే ఖో భిక్ఖూ సేఖా అప్పత్తమానసా అనుత్తరం యోగక్ఖేమం పత్థయమానా విహరన్తి, తే తం ధమ్మం సుత్వా వీరియం ఆరభన్తి అప్పత్తస్స పత్తియా అనధిగతస్స అధిగమాయ అసచ్ఛికతస్స సచ్ఛికిరియాయ. యే పన తత్థ భిక్ఖూ అరహన్తో ఖీణాసవా వుసితవన్తో కతకరణీయా ఓహితభారా అనుప్పత్తసదత్థా పరిక్ఖీణభవసంయోజనా సమ్మదఞ్ఞావిముత్తా, తే తం ధమ్మం సుత్వా దిట్ఠధమ్మసుఖవిహారంయేవ అనుయుత్తా విహరన్తి. అయం, ఆవుసో, పఞ్చమో ఆనిసంసో కాలేన

ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయ. ఇమే ఖో, ఆవుసో, పఞ్చ ఆనిసంసా కాలేన ధమ్మస్సవనే కాలేన ధమ్మసాకచ్ఛాయా”తి. చతుత్థం.

౫. బలసుత్తం

౫. “చత్తారిమాని, భిక్ఖవే, బలాని. కతమాని చత్తారి? పఞ్ఞాబలం, వీరియబలం, అనవజ్జబలం, సఙ్గాహబలం. కతమఞ్చ, భిక్ఖవే, పఞ్ఞాబలం? యే ధమ్మా కుసలా కుసలసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అకుసలా అకుసలసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సావజ్జా సావజ్జసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అనవజ్జా అనవజ్జసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా కణ్హా కణ్హసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సుక్కా సుక్కసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సేవితబ్బా సేవితబ్బసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అసేవితబ్బా అసేవితబ్బసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా నాలమరియా నాలమరియసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అలమరియా అలమరియసఙ్ఖాతా, త్యాస్స ధమ్మా పఞ్ఞాయ వోదిట్ఠా హోన్తి వోచరితా. ఇదం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, పఞ్ఞాబలం.

“కతమఞ్చ , భిక్ఖవే, వీరియబలం? యే ధమ్మా అకుసలా అకుసలసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సావజ్జా సావజ్జసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా కణ్హా కణ్హసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అసేవితబ్బా అసేవితబ్బసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా నాలమరియా నాలమరియసఙ్ఖాతా, తేసం ధమ్మానం పహానాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి. యే ధమ్మా కుసలా కుసలసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అనవజ్జా అనవజ్జసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సుక్కా సుక్కసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా సేవితబ్బా సేవితబ్బసఙ్ఖాతా యే ధమ్మా అలమరియా అలమరియసఙ్ఖాతా, తేసం ధమ్మానం పటిలాభాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి. ఇదం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, వీరియబలం.

“కతమఞ్చ, భిక్ఖవే, అనవజ్జబలం? ఇధ, భిక్ఖవే, అరియసావకో అనవజ్జేన కాయకమ్మేన సమన్నాగతో హోతి, అనవజ్జేన వచీకమ్మేన సమన్నాగతో హోతి, అనవజ్జేన మనోకమ్మేన సమన్నాగతో హోతి. ఇదం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, అనవజ్జబలం.

“కతమఞ్చ , భిక్ఖవే, సఙ్గాహబలం? చత్తారిమాని, భిక్ఖవే, సఙ్గహవత్థూని – దానం, పేయ్యవజ్జం, అత్థచరియా, సమానత్తతా. ఏతదగ్గం, భిక్ఖవే, దానానం యదిదం ధమ్మదానం. ఏతదగ్గం, భిక్ఖవే, పేయ్యవజ్జానం యదిదం అత్థికస్స ఓహితసోతస్స పునప్పునం ధమ్మం దేసేతి. ఏతదగ్గం, భిక్ఖవే, అత్థచరియానం యదిదం అస్సద్ధం సద్ధాసమ్పదాయ సమాదపేతి నివేసేతి పతిట్ఠాపేతి, దుస్సీలం సీలసమ్పదాయ... పే.... మచ్ఛరిం చాగసమ్పదాయ...పే.... దుప్పఞ్ఞం పఞ్ఞాసమ్పదాయ సమాదపేతి నివేసేతి పతిట్ఠాపేతి. ఏతదగ్గం, భిక్ఖవే, సమానత్తతానం యదిదం సోతాపన్నో సోతాపన్నస్స సమానత్తో, సకదాగామీ సకదాగామిస్స సమానత్తో, అనాగామీ అనాగామిస్స సమానత్తో, అరహా అరహతో సమానత్తో. ఇదం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, సఙ్గాహబలం. ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, చత్తారి బలాని.

“ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, చతూహి బలేహి సమన్నాగతో అరియసావకో పఞ్చ భయాని సమతిక్కన్తో హోతి. కతమాని పఞ్చ? ఆజీవికభయం, అసిలోకభయం, పరిససారజ్జభయం, మరణభయం , దుగ్గతిభయం. స ఖో సో, భిక్ఖవే, అరియసావకో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – ‘నాహం ఆజీవికభయస్స భాయామి. కిస్సాహం ఆజీవికభయస్స భాయిస్సామి? అత్థి మే చత్తారి బలాని – పఞ్ఞాబలం, వీరియబలం, అనవజ్జబలం, సఙ్గాహబలం. దుప్పఞ్ఞో ఖో ఆజీవికభయస్స భాయేయ్య.

కుసీతో ఆజీవికభయస్స భాయేయ్య. సావజ్జకాయకమ్మన్తవచీకమ్మన్తమనోకమ్మన్తో ఆజీవికభయస్స భాయేయ్య. అసఙ్ఖాహకో ఆజీవికభయస్స భాయేయ్య. నాహం అసిలోకభయస్స భాయామి...పే.... నాహం పరిససారజ్జభయస్స భాయామి...పే.... నాహం మరణభయస్స భాయామి...పే.... నాహం దుగ్గతిభయస్స భాయామి. కిస్సాహం దుగ్గతిభయస్స భాయిస్సామి? అత్థి మే చత్తారి బలాని – పఞ్ఞాబలం, వీరియబలం, అనవజ్జబలం, సఙ్గాహబలం. దుప్పఞ్ఞో ఖో దుగ్గతిభయస్స భాయేయ్య. కుసీతో దుగ్గతిభయస్స భాయేయ్య. సావజ్జకాయకమ్మన్తవచీకమ్మన్తమనోకమ్మన్తో దుగ్గతిభయస్స భాయేయ్య. అసఙ్గాహకో దుగ్గతిభయస్స భాయేయ్య. ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, చతూహి బలేహి సమన్నాగతో అరియసావకో ఇమాని పఞ్చ భయాని సమతిక్కన్తో హోతీ”తి. పఞ్చమం.

౬. సేవనాసుత్తం

౬. తత్ర ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి...పే.... ఆయస్మా సారిపుత్తో ఏతదవోచ –

“పుగ్గలోపి , ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపి. చీవరమ్పి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పి. పిణ్డపాతోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపి. సేనాసనమ్పి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పి. గామనిగమోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపి. జనపదపదేసోపి ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపి.

““పుగ్గలోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ’తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా పుగ్గలం – ‘ఇమం ఖో మే పుగ్గలం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి; యే చ ఖో మే పబ్బజితేన జీవితపరిక్ఖారా సముదానేతబ్బా చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారా తే చ కసిరేన సముదాగచ్ఛన్తి; యస్స చమ్హి అత్థాయ అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో నో చ మే సామఞ్ఞత్థో న భావనాపారిపూరిం గచ్ఛతీ’తి, తేనావుసో, పుగ్గలేన సో పుగ్గలో రత్తిభాగం వా దివసభాగం వా సఙ్ఖాపి అనాపుచ్ఛా పక్కమితబ్బం నానుబన్ధితబ్బో.

“తత్థ యం జఞ్ఞా పుగ్గలం – ‘ఇమం ఖో మే పుగ్గలం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి; యే చ ఖో మే పబ్బజితేన జీవితపరిక్ఖారా సముదానేతబ్బా చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారా తే చ అప్పకసిరేన సముదాగచ్ఛన్తి; యస్స చమ్హి అత్థాయ అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో నో చ మే సామఞ్ఞత్థో న భావనాపారిపూరిం గచ్ఛతీ’తి, తేనావుసో, పుగ్గలేన సో పుగ్గలో సఙ్ఖాపి అనాపుచ్ఛా పక్కమితబ్బం నానుబన్ధితబ్బో.

“తత్థ యం జఞ్ఞా పుగ్గలం – ‘ఇమం ఖో మే పుగ్గలం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి; యే చ ఖో మే పబ్బజితేన జీవితపరిక్ఖారా సముదానేతబ్బా చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారా తే చ కసిరేన సముదాగచ్ఛన్తి; యస్స చమ్హి అత్థాయ అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో నో చ మే సామఞ్ఞత్థో భావనాపారిపూరిం గచ్ఛతీ’తి, తేనావుసో, పుగ్గలేన సో పుగ్గలో సఙ్ఖాపి అనుబన్ధితబ్బో న పక్కమితబ్బం.

“తత్థ యం జఞ్ఞా పుగ్గలం – ‘ఇమం ఖో మే పుగ్గలం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి; యే చ ఖో మే పబ్బజితేన జీవితపరిక్ఖారా సముదానేతబ్బా చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారా తే చ

అప్పకసిరేన సముదాగచ్ఛన్తి; యస్స చమ్హి అత్థాయ అగారస్మా అనగారియం పబ్బజితో సో చ మే సామఞ్ఞత్థో భావనాపారిపూరిం గచ్ఛతీ'తి, తేనావుసో, పుగ్గలేన సో పుగ్గలో యావజీవం అనుబన్ధితబ్బో న పక్కమితబ్బం అపి పనుజ్జమానేన [పణుజ్జమానేన (?)]. 'పుగ్గలోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'చీవరమ్పి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా చీవరం – 'ఇదం ఖో మే చీవరం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ'తి, ఏవరూపం చీవరం న సేవితబ్బం . తత్థ యం జఞ్ఞా చీవరం – 'ఇదం ఖో మే చీవరం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ'తి, ఏవరూపం చీవరం సేవితబ్బం. 'చీవరమ్పి , ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'పిణ్డపాతోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా పిణ్డపాతం – 'ఇమం ఖో మే పిణ్డపాతం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ'తి, ఏవరూపో పిణ్డపాతో న సేవితబ్బో. తత్థ యం జఞ్ఞా పిణ్డపాతం – 'ఇమం ఖో మే పిణ్డపాతం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ'తి, ఏవరూపో పిణ్డపాతో సేవితబ్బో. 'పిణ్డపాతోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'సేనాసనమ్పి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా సేనాసనం – "ఇదం ఖో మే సేనాసనం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ'తి, ఏవరూపం సేనాసనం న సేవితబ్బం. తత్థ యం జఞ్ఞా సేనాసనం – 'ఇదం ఖో మే సేనాసనం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి , కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ'తి, ఏవరూపం సేనాసనం సేవితబ్బం. 'సేనాసనమ్పి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బం – సేవితబ్బమ్పి అసేవితబ్బమ్పీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'గామనిగమోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా గామనిగమం – 'ఇమం ఖో మే గామనిగమం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ'తి, ఏవరూపో గామనిగమో న సేవితబ్బో. తత్థ యం జఞ్ఞా గామనిగమం – 'ఇమం ఖో, మే గామనిగమం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ'తి, ఏవరూపో గామనిగమో సేవితబ్బో. 'గామనిగమోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'జనపదపదేసోపి , ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? తత్థ యం జఞ్ఞా జనపదపదేసం – 'ఇమం ఖో మే జనపదపదేసం సేవతో అకుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తి, కుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తీ'తి, ఏవరూపో జనపదపదేసో న సేవితబ్బో. తత్థ యం జఞ్ఞా జనపదపదేసం – 'ఇమం ఖో మే జనపదపదేసం సేవతో అకుసలా ధమ్మా పరిహాయన్తి, కుసలా ధమ్మా అభివడ్ఢన్తీ'తి, ఏవరూపో జనపదపదేసో సేవితబ్బో.

‘జనపదపదేసోపి, ఆవుసో, దువిధేన వేదితబ్బో – సేవితబ్బోపి అసేవితబ్బోపీ’తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్త”న్తి. ఛట్ఠం.

౭. సుతవాసుత్తం

౭. ఏకం సమయం భగవా రాజగహే విహరతి గిజ్ఝకూటే పబ్బతే. అథ ఖో సుతవా పరిబ్బాజకో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవతా సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో సుతవా పరిబ్బాజకో భగవన్తం ఏతదవోచ –

“ఏకమిదాహం, భన్తే, సమయం భగవా ఇధేవ రాజగహే విహరామి గిరిబ్బజే. తత్ర మే, భన్తే, భగవతో సమ్ముఖా సుతం సమ్ముఖా పటిగ్గహితం – ‘యో సో, సుతవా [సుతవ (స్యా.)], భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో పఞ్చ ఠానాని అజ్ఝాచరితుం – అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సఞ్చిచ్చ పాణం జీవితా వోరోపేతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు అదిన్నం థేయ్యసఙ్ఖాతం ఆదాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు మేథునం ధమ్మం పటిసేవితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సమ్పజానముసా [సమ్పజానం ముసా (క. సీ.)] భాసితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సన్నిధికారకం కామే పరిభుఞ్జితుం సేయ్యథాపి పుబ్బే అగారియభూతో’తి. కచ్చి మేతం, భన్తే, భగవతో సుస్సుతం సుగ్గహితం సుమనసికతం సూపధారిత”న్తి?

“తగ్ఘ తే ఏతం, సుతవా, సుస్సుతం సుగ్గహితం సుమనసికతం సూపధారితం. పుబ్బే చాహం, సుతవా, ఏతరహి చ ఏవం వదామి – ‘యో సో భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో నవ ఠానాని అజ్ఝాచరితుం – అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సఞ్చిచ్చ పాణం జీవితా వోరోపేతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు అదిన్నం థేయ్యసఙ్ఖాతం ఆదాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు మేథునం ధమ్మం పటిసేవితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సమ్పజానముసా భాసితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సన్నిధికారకం కామే పరిభుఞ్జితుం సేయ్యథాపి పుబ్బే అగారియభూతో, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు ఛన్దాగతిం గన్తుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు దోసాగతిం గన్తుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు మోహాగతిం గన్తుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు భయాగతిం గన్తుం’. పుబ్బే చాహం, సుతవా, ఏతరహి చ ఏవం వదామి – ‘యో సో భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో ఇమాని నవ ఠానాని అజ్ఝాచరితు’”న్తి. సత్తమం.

౮. సజ్ఝసుత్తం

౮. ఏకం సమయం భగవా రాజగహే విహరతి గిజ్ఝకూటే పబ్బతే. అథ ఖో సజ్ఝో పరిబ్బాజకో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవతా సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో సజ్ఝో పరిబ్బాజకో భగవన్తం ఏతదవోచ –

“ఏకమిదాహం, భన్తే, సమయం భగవా ఇధేవ రాజగహే విహరామి గిరిబ్బజే. తత్ర మే, భన్తే, భగవతో సమ్ముఖా సుతం సమ్ముఖా పటిగ్గహితం – ‘యో సో, సజ్ఝ, భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో పఞ్చ ఠానాని అజ్ఝాచరితుం – అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సఞ్చిచ్చ

పాణం జీవితా వోరోపేతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు అదిన్నం థేయ్యసఙ్ఖాతం ఆదాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు మేథునం ధమ్మం పటిసేవితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సమ్పజానముసా భాసితుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సన్నిధికారకం కామే పరిభుఞ్జితుం సేయ్యథాపి పుబ్బే అగారియభూతో'తి. కచ్చి మేతం, భన్తే, భగవతో సుస్సుతం సుగ్గహితం సుమనసికతం సూపధారిత"న్తి?

"తగ్ఘ తే ఏతం, సజ్ఝ, సుస్సుతం సుగ్గహితం సుమనసికతం సూపధారితం. పుబ్బే చాహం, సజ్ఝ , ఏతరహి చ ఏవం వదామి – 'యో సో భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో నవ ఠానాని అజ్ఝాచరితుం – అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సఞ్చిచ్చ పాణం జీవితా వోరోపేతుం...పే.... అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సన్నిధికారకం కామే పరిభుఞ్జితుం సేయ్యథాపి పుబ్బే అగారియభూతో, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు బుద్ధం పచ్చక్ఖాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు ధమ్మం పచ్చక్ఖాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సఙ్ఘం పచ్చక్ఖాతుం, అభబ్బో ఖీణాసవో భిక్ఖు సిక్ఖం పచ్చక్ఖాతుం'. పుబ్బే చాహం, సజ్ఝ, ఏతరహి చ ఏవం వదామి – 'యో సో భిక్ఖు అరహం ఖీణాసవో వుసితవా కతకరణీయో ఓహితభారో అనుప్పత్తసదత్థో పరిక్ఖీణభవసంయోజనో సమ్మదఞ్ఞావిముత్తో, అభబ్బో సో ఇమాని నవ ఠానాని అజ్ఝాచరితు'"న్తి. అట్ఠమం.

౯. పుగ్గలసుత్తం

౯. "నవయిమే, భిక్ఖవే, పుగ్గలా సన్తో సంవిజ్జమానా లోకస్మిం. కతమే నవ? అరహా, అరహత్తాయ పటిపన్నో, అనాగామీ, అనాగామిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో, సకదాగామీ, సకదాగామిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో , సోతాపన్నో, సోతాపత్తిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో, పుథుజ్జనో – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ పుగ్గలా సన్తో సంవిజ్జమానా లోకస్మి"న్తి. నవమం.

౧౦. ఆహునేయ్యసుత్తం

౧౦. "నవయిమే , భిక్ఖవే, పుగ్గలా ఆహునేయ్యా పాహునేయ్యా దక్ఖిణేయ్యా అఞ్జలికరణీయా అనుత్తరం పుఞ్ఞక్ఖేత్తం లోకస్స. కతమే నవ? అరహా, అరహత్తాయ పటిపన్నో, అనాగామీ, అనాగామిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో, సకదాగామీ, సకదాగామిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో, సోతాపన్నో, సోతాపత్తిఫలసచ్ఛికిరియాయ పటిపన్నో, గోత్రభూ – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ పుగ్గలా ఆహునేయ్యా...పే.... అనుత్తరం పుఞ్ఞక్ఖేత్తం లోకస్సా"తి. దసమం.

సమ్బోధివగ్గో పఠమో.

తస్సుద్దానం –

సమ్బోధి నిస్సయో చేవ, మేఘియ నన్దకం బలం;
సేవనా సుతవా సజ్ఝో, పుగ్గలో ఆహునేయ్యేన చాతి.

౨. సీహనాదవగ్గో

౧. సీహనాదసుత్తం

౧౧. ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భగవన్తం ఏతదవోచ – "వుత్థో మే, భన్తే, సావత్థియం వస్సావాసో. ఇచ్ఛామహం, భన్తే, జనపదచారికం పక్కమితు"న్తి. "యస్సదాని త్వం, సారిపుత్త, కాలం మఞ్ఞసీ"తి. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో ఉట్ఠాయాసనా భగవన్తం అభివాదేత్వా పదక్ఖిణం కత్వా పక్కామి. అథ ఖో అఞ్ఞతరో భిక్ఖు అచిరపక్కన్తే ఆయస్మన్తే సారిపుత్తే భగవన్తం ఏతదవోచ – "ఆయస్మా మం, భన్తే, సారిపుత్తో ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కన్తో"తి. అథ ఖో భగవా అఞ్ఞతరం భిక్ఖుం ఆమన్తేసి – "ఏహి త్వం, భిక్ఖు, మమ వచనేన సారిపుత్తం ఆమన్తేహి – 'సత్థా తం, ఆవుసో సారిపుత్త, ఆమన్తేతీ'"తి. "ఏవం, భన్తే"తి ఖో సో భిక్ఖు భగవతో పటిస్సుత్వా యేనాయస్మా సారిపుత్తో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఏతదవోచ – "సత్థా తం, ఆవుసో సారిపుత్త, ఆమన్తేతీ"తి. "ఏవమావుసో"తి ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో తస్స భిక్ఖునో పచ్చస్సోసి.

తేన ఖో పన సమయేన ఆయస్మా చ మహామోగ్గల్లానో [మహామోగ్గలానో (క.)] ఆయస్మా చ ఆనన్దో అవాపురణం [అపాపురణం (స్యా. క.)] ఆదాయ విహారే ఆహిణ్డన్తి [విహారేన విహారం అన్వాహిణ్డన్తి (సీ. పీ.), విహారం ఆహిణ్డన్తి (స్యా.)] – "అభిక్కమథాయస్మన్తో, అభిక్కమథాయస్మన్తో! ఇదానాయస్మా సారిపుత్తో భగవతో సమ్ముఖా సీహనాదం నదిస్సతీ"తి. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం భగవా ఏతదవోచ – "ఇధ తే, సారిపుత్త, అఞ్ఞతరో సబ్రహ్మచారీ ఖీయనధమ్మం ఆపన్నో – 'ఆయస్మా మం, భన్తే, సారిపుత్తో ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జచారికం పక్కన్తో'"తి.

"యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

"సేయ్యథాపి, భన్తే, పథవియం సుచిమ్పి నిక్ఖిపన్తి అసుచిమ్పి నిక్ఖిపన్తి గూథగతమ్పి నిక్ఖిపన్తి ముత్తగతమ్పి నిక్ఖిపన్తి ఖేళగతమ్పి నిక్ఖిపన్తి పుబ్బగతమ్పి నిక్ఖిపన్తి లోహితగతమ్పి నిక్ఖిపన్తి, న చ తేన పథవీ అట్టీయతి వా హరాయతి వా జిగుచ్ఛతి వా; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, పథవీసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

"సేయ్యథాపి, భన్తే, ఆపస్మిం సుచిమ్పి ధోవన్తి అసుచిమ్పి ధోవన్తి గూథగతమ్పి... ముత్తగతమ్పి... ఖేళగతమ్పి... పుబ్బగతమ్పి... లోహితగతమ్పి ధోవన్తి, న చ తేన ఆపో అట్టీయతి వా హరాయతి వా జిగుచ్ఛతి వా; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఆపోసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి, భన్తే, తేజో సుచిమ్పి డహతి అసుచిమ్పి డహతి గూథగతమ్పి… ముత్తగతమ్పి… ఖేళగతమ్పి… పుబ్బగతమ్పి… లోహితగతమ్పి డహతి, న చ తేన తేజో అట్టీయతి వా హరాయతి వా జిగుచ్ఛతి వా; ఏవమేవం ఖో అహం , భన్తే, తేజోసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి, భన్తే, వాయో సుచిమ్పి ఉపవాయతి అసుచిమ్పి ఉపవాయతి గూథగతమ్పి… ముత్తగతమ్పి… ఖేళగతమ్పి… పుబ్బగతమ్పి… లోహితగతమ్పి ఉపవాయతి, న చ తేన వాయో అట్టీయతి వా హరాయతి వా జిగుచ్ఛతి వా; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, వాయోసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి , భన్తే, రజోహరణం సుచిమ్పి పుఞ్ఛతి అసుచిమ్పి పుఞ్ఛతి గూథగతమ్పి… ముత్తగతమ్పి… ఖేళగతమ్పి… పుబ్బగతమ్పి… లోహితగతమ్పి పుఞ్ఛతి, న చ తేన రజోహరణం అట్టీయతి వా హరాయతి వా జిగుచ్ఛతి వా; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, రజోహరణసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి, భన్తే, చణ్డాలకుమారకో వా చణ్డాలకుమారికా వా కళోపిహత్థో నన్తకవాసీ గామం వా నిగమం వా పవిసన్తో నీచచిత్తంయేవ ఉపట్ఠపేత్వా పవిసతి; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, చణ్డాలకుమారకచణ్డాలకుమారికాసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి, భన్తే, ఉసభో ఛిన్నవిసాణో సూరతో సుదన్తో సువినీతో రథియాయ రథియం సిఙ్ఘాటకేన సిఙ్ఘాటకం అన్వాహిణ్డన్తో న కిఞ్చి హింసతి పాదేన వా విసాణేన వా; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఉసభఛిన్నవిసాణసమేన చేతసా విహరామి విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి, భన్తే, ఇత్థీ వా పురిసో వా దహరో యువా మణ్డనకజాతికో సీసంన్హాతో అహికుణపేన వా కుక్కురకుణపేన వా మనుస్సకుణపేన వా కణ్ఠే ఆసత్తేన అట్టీయేయ్య హరాయేయ్య జిగుచ్ఛేయ్య; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఇమినా పూతికాయేన అట్టీయామి హరాయామి జిగుచ్ఛామి. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్య.

“సేయ్యథాపి , భన్తే, పురిసో మేదకథాలికం పరిహరేయ్య ఛిద్దావఛిద్దం ఉగ్ఘరన్తం పగ్ఘరన్తం; ఏవమేవం ఖో అహం, భన్తే, ఇమం కాయం పరిహరామి ఛిద్దావఛిద్దం ఉగ్ఘరన్తం పగ్ఘరన్తం. యస్స నూన, భన్తే, కాయే కాయగతాసతి అనుపట్ఠితా అస్స, సో ఇధ అఞ్ఞతరం సబ్రహ్మచారిం ఆసజ్జ అప్పటినిస్సజ్జ చారికం పక్కమేయ్యా”తి.

అథ ఖో సో భిక్ఖు ఉట్ఠాయాసనా ఏకంసం ఉత్తరాసఙ్గం కరిత్వా భగవతో పాదేసు సిరసా నిపతిత్వా భగవన్తం ఏతదవోచ – "అచ్చయో మం, భన్తే, అచ్చగమా యథాబాలం యథామూళ్హం యథాఅకుసలం, యో అహం ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం అసతా తుచ్ఛా ముసా అభూతేన అబ్భాచిక్ఖిం. తస్స మే, భన్తే, భగవా అచ్చయం అచ్చయతో పటిగ్గణ్హతు ఆయతిం సంవరాయా"తి. "తగ్ఘ తం [త్వం (సీ. పీ.)], భిక్ఖు, అచ్చయో అచ్చగమా యథాబాలం యథామూళ్హం యథాఅకుసలం, యో త్వం సారిపుత్తం అసతా తుచ్ఛా ముసా అభూతేన అబ్భాచిక్ఖి. యతో చ ఖో త్వం, భిక్ఖు, అచ్చయం అచ్చయతో దిస్వా యథాధమ్మం పటికరోసి, తం తే మయం పటిగ్గణ్హామ. వుడ్ఢిహేసా, భిక్ఖు, అరియస్స వినయే యో అచ్చయం అచ్చయతో దిస్వా యథాధమ్మం పటికరోతి ఆయతిం సంవరం ఆపజ్జతీ"తి.

అథ ఖో భగవా ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఆమన్తేసి – "ఖమ, సారిపుత్త, ఇమస్స మోఘపురిసస్స, పురా తస్స తత్థేవ సత్తధా ముద్ధా ఫలతీ"తి [ఫలిస్సతీతి (క. సీ. స్యా. పీ. క.) అట్ఠకథాసు పన "ఫలతీతి" ఇత్వేవ దిస్సతి]. "ఖమామహం, భన్తే, తస్స ఆయస్మతో సచే మం సో ఆయస్మా ఏవమాహ – 'ఖమతు చ మే సో ఆయస్మా'"తి. పఠమం.

౨. సఉపాదిసేససుత్తం

౧౨. ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో పుబ్బణ్హసమయం నివాసేత్వా పత్తచీవరమాదాయ సావత్థిం పిణ్డాయ పావిసి. అథ ఖో ఆయస్మతో సారిపుత్తస్స ఏతదహోసి – "అతిప్పగో ఖో తావ సావత్థియం పిణ్డాయ చరితుం, యంనూనాహం యేన అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం ఆరామో తేనుపసఙ్కమేయ్య"న్తి. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో యేన అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం ఆరామో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా తేహి అఞ్ఞతిత్థియేహి పరిబ్బాజకేహి సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది.

తేన ఖో పన సమయేన తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం సన్నిసిన్నానం సన్నిపతితానం అయమన్తరాకథా ఉదపాది – "యో హి కోచి, ఆవుసో, సఉపాదిసేసో కాలం కరోతి, సబ్బో సో అపరిముత్తో నిరయా అపరిముత్తో తిరచ్ఛానయోనియా అపరిముత్తో పేత్తివిసయా అపరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా"తి. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం భాసితం నేవ అభినన్ది నప్పటిక్కోసి. అనభినన్దిత్వా అప్పటిక్కోసిత్వా ఉట్ఠాయాసనా పక్కామి – "భగవతో సన్తికే ఏతస్స భాసితస్స అత్థం ఆజానిస్సామీ"తి. అథ ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో సావత్థియం పిణ్డాయ చరిత్వా పచ్ఛాభత్తం పిణ్డపాతపటిక్కన్తో యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భగవన్తం ఏతదవోచ –

"ఇధాహం, భన్తే, పుబ్బణ్హసమయం నివాసేత్వా పత్తచీవరమాదాయ సావత్థిం పిణ్డాయ పావిసిం. తస్స మయ్హం, భన్తే, ఏతదహోసి – 'అతిప్పగో ఖో తావ సావత్థియం పిణ్డాయ చరితుం; యంనూనాహం యేన అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం ఆరామో తేనుపసఙ్కమేయ్య'న్తి. అథ ఖో అహం, భన్తే, యేన అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం ఆరామో తేనుపసఙ్కమిం; ఉపసఙ్కమిత్వా తేహి అఞ్ఞతిత్థియేహి పరిబ్బాజకేహి సద్ధిం సమ్మోదిం. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీదిం. తేన ఖో పన సమయేన తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం సన్నిసిన్నానం సన్నిపతితానం అయమన్తరాకథా ఉదపాది – 'యో హి కోచి, ఆవుసో, సఉపాదిసేసో కాలం కరోతి, సబ్బో సో అపరిముత్తో నిరయా

అపరిముత్తో తిరచ్ఛానయోనియా అపరిముత్తో పేత్తివిసయా అపరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా’తి. అథ ఖో అహం, భన్తే, తేసం అఞ్ఞతిత్థియానం పరిబ్బాజకానం భాసితం నేవ అభినన్దిం నప్పటిక్కోసిం. అనభినన్దిత్వా అప్పటిక్కోసిత్వా ఉట్ఠాయాసనా పక్కమిం – ‘భగవతో సన్తికే ఏతస్స భాసితస్స అత్థం ఆజానిస్సామీ’”తి.

“కే చ [కేచి (స్యా॰ పీ॰), తే చ (క॰)], సారిపుత్త, అఞ్ఞతిత్థియా పరిబ్బాజకా బాలా అబ్యత్తా, కే చ [కేచి (స్యా॰ పీ॰ క॰) అ॰ ని॰ ౬.౪౪ పాళియా సంసన్దేతబ్బం] సఉపాదిసేసం వా ‘సఉపాదిసేసో’తి జానిస్సన్తి, అనుపాదిసేసం వా ‘అనుపాదిసేసో’తి జానిస్సన్తి”!

“నవయిమే, సారిపుత్త, పుగ్గలా సఉపాదిసేసా కాలం కురుమానా పరిముత్తా నిరయా పరిముత్తా తిరచ్ఛానయోనియా పరిముత్తా పేత్తివిసయా పరిముత్తా అపాయదుగ్గతివినిపాతా. కతమే నవ? ఇధ , సారిపుత్త, ఏకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం పరిపూరకారీ , పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా అన్తరాపరినిబ్బాయీ హోతి. అయం, సారిపుత్త , పఠమో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా పరిముత్తో తిరచ్ఛానయోనియా పరిముత్తో పేత్తివిసయా పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“పున చపరం, సారిపుత్త, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం పరిపూరకారీ, పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఉపహచ్చపరినిబ్బాయీ హోతి…పే॰… అసఙ్ఖారపరినిబ్బాయీ హోతి…పే॰… ససఙ్ఖారపరినిబ్బాయీ హోతి…పే॰… ఉద్ధంసోతో హోతి అకనిట్ఠగామీ. అయం, సారిపుత్త, పఞ్చమో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా పరిముత్తో తిరచ్ఛానయోనియా పరిముత్తో పేత్తివిసయా పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“పున చపరం, సారిపుత్త, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం మత్తసో కారీ, పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా రాగదోసమోహానం తనుత్తా సకదాగామీ హోతి, సకిదేవ ఇమం లోకం ఆగన్త్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి. అయం, సారిపుత్త, ఛట్ఠో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా…పే॰… పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“పున చపరం, సారిపుత్త, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం మత్తసో కారీ, పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఏకబీజీ హోతి, ఏకంయేవ మానుసకం భవం నిబ్బత్తేత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి. అయం, సారిపుత్త, సత్తమో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా…పే॰… పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“పున చపరం, సారిపుత్త, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం మత్తసో కారీ, పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా కోలంకోలో హోతి, ద్వే వా తీణి వా కులాని సన్ధావిత్వా సంసరిత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి. అయం, సారిపుత్త, అట్ఠమో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా…పే॰… పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“పున చపరం, సారిపుత్త, ఇధేకచ్చో పుగ్గలో సీలేసు పరిపూరకారీ హోతి, సమాధిస్మిం మత్తసో కారీ, పఞ్ఞాయ మత్తసో కారీ. సో తిణ్ణం సంయోజనానం పరిక్ఖయా సత్తక్ఖత్తుపరమో హోతి, సత్తక్ఖత్తుపరమం దేవే చ మనుస్సే చ సన్ధావిత్వా సంసరిత్వా దుక్ఖస్సన్తం కరోతి. అయం, సారిపుత్త, నవమో పుగ్గలో సఉపాదిసేసో కాలం కురుమానో పరిముత్తో నిరయా పరిముత్తో తిరచ్ఛానయోనియా పరిముత్తో పేత్తివిసయా పరిముత్తో అపాయదుగ్గతివినిపాతా.

“కే చ, సారిపుత్త, అఞ్ఞతిత్థియా పరిబ్బాజకా బాలా అబ్యత్తా, కే చ సఉపాదిసేసం వా ‘సఉపాదిసేసో’తి జానిస్సన్తి, అనుపాదిసేసం వా ‘అనుపాదిసేసో’తి జానిస్సన్తి! ఇమే ఖో, సారిపుత్త, నవ పుగ్గలా సఉపాదిసేసా కాలం కురుమానా పరిముత్తా నిరయా పరిముత్తా తిరచ్ఛానయోనియా పరిముత్తా పేత్తివిసయా పరిముత్తా అపాయదుగ్గతివినిపాతా. న తావాయం, సారిపుత్త, ధమ్మపరియాయో పటిభాసి భిక్ఖూనం భిక్ఖునీనం ఉపాసకానం ఉపాసికానం. తం కిస్స హేతు? మాయిమం ధమ్మపరియాయం సుత్వా పమాదం ఆహరింసూతి [ఆహరింసు (సీ॰ పీ॰)]. అపి చ మయా [అపి చాయం (?)], సారిపుత్త, ధమ్మపరియాయో పఞ్హాధిప్పాయేన భాసితో”తి. దుతియం.

౩. కోట్ఠికసుత్తం

౧౩. అథ ఖో ఆయస్మా మహాకోట్ఠికో [మహాకోట్ఠితో (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)] యేనాయస్మా సారిపుత్తో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మతా సారిపుత్తేన సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా మహాకోట్ఠికో ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఏతదవోచ – “కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం దిట్ఠధమ్మవేదనీయం, తం మే కమ్మం సమ్పరాయవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం సుఖవేదనీయం [సుఖవేదనియం (క॰) మ॰ ని॰ ౩.౮ పస్సితబ్బం], తం మే కమ్మం దుక్ఖవేదనీయం [దుక్ఖవేదనియం (క॰)] హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం సుఖవేదనీయం [సుఖవేదనియం (క॰) మ॰ ని॰ ౩.౮ పస్సితబ్బం], తం మే కమ్మం దుక్ఖవేదనీయం [దుక్ఖవేదనియం (క॰)] హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం పనావుసో, సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం దుక్ఖవేదనీయం, తం మే కమ్మం సుఖవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం పరిపక్కవేదనీయం, తం మే కమ్మం అపరిపక్కవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం పనావుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం అపరిపక్కవేదనీయం, తం మే కమ్మం పరిపక్కవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం బహువేదనీయం, తం మే కమ్మం అప్పవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం పనావుసో సారిపుత్త , ‘యం కమ్మం అప్పవేదనీయం, తం మే కమ్మం బహువేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం వేదనీయం, తం మే కమ్మం అవేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“కిం పనావుసో సారిపుత్త, ‘యం కమ్మం అవేదనీయం, తం మే కమ్మం వేదనీయం హోతూ’తి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ”తి? “నో హిదం, ఆవుసో”.

“‘కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం దిట్ఠధమ్మవేదనీయం తం మే కమ్మం సమ్పరాయవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం పనావుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం సమ్పరాయవేదనీయం తం మే కమ్మం దిట్ఠధమ్మవేదనీయం హోతూతి , ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం సుఖవేదనీయం తం మే కమ్మం దుక్ఖవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం పనావుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం దుక్ఖవేదనీయం తం మే కమ్మం సుఖవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం పరిపక్కవేదనీయం తం మే కమ్మం అపరిపక్కవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం పనావుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం అపరిపక్కవేదనీయం తం మే కమ్మం పరిపక్కవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం బహువేదనీయం తం మే కమ్మం అప్పవేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం పనావుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం అప్పవేదనీయం తం మే కమ్మం బహువేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

“‘కిం ను ఖో, ఆవుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం వేదనీయం తం మే కమ్మం అవేదనీయం హోతూతి , ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి.

‘‘‘కిం పనావుసో సారిపుత్త, యం కమ్మం అవేదనీయం తం మే కమ్మం వేదనీయం హోతూతి, ఏతస్స అత్థాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నో హిదం, ఆవుసో’తి వదేసి. అథ కిమత్థం చరహావుసో, భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’’తి?

‘‘యం ఖ్వస్స [యం ఖో (క.)], ఆవుసో, అఞ్ఞాతం అదిట్ఠం అప్పత్తం అసచ్ఛికతం అనభిసమేతం, తస్స ఞాణాయ దస్సనాయ పత్తియా సచ్ఛికిరియాయ అభిసమయాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’’తి [వుస్సతి (స్యా.)]. (‘‘కిం పనస్సావుసో, అఞ్ఞాతం అదిట్ఠం అప్పత్తం అసచ్ఛికతం అనభిసమేతం, యస్స ఞాణాయ దస్సనాయ పత్తియా సచ్ఛికిరియాయ అభిసమయాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’’తి?) [( ) స్యా. క. పోత్థకేసు నత్థి] ‘‘‘ఇదం దుక్ఖ’న్తి ఖ్వస్స [ఖో యం (క.)], ఆవుసో, అఞ్ఞాతం అదిట్ఠం అప్పత్తం అసచ్ఛికతం అనభిసమేతం. తస్స ఞాణాయ దస్సనాయ పత్తియా సచ్ఛికిరియాయ అభిసమయాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతి. అయం ‘దుక్ఖసముదయో’తి ఖ్వస్స, ఆవుసో…పే.… ‘అయం దుక్ఖనిరోధో’తి ఖ్వస్స, ఆవుసో…పే.… ‘అయం దుక్ఖనిరోధగామినీ పటిపదా’తి ఖ్వస్స, ఆవుసో, అఞ్ఞాతం అదిట్ఠం అప్పత్తం అసచ్ఛికతం అనభిసమేతం. తస్స ఞాణాయ దస్సనాయ పత్తియా సచ్ఛికిరియాయ అభిసమయాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతి. ఇదం ఖ్వస్స [ఇతి ఖో యం (క.)], ఆవుసో, అఞ్ఞాతం అదిట్ఠం అప్పత్తం అసచ్ఛికతం అనభిసమేతం. తస్స [యస్స (?)] ఞాణాయ దస్సనాయ పత్తియా సచ్ఛికిరియాయ అభిసమయాయ భగవతి బ్రహ్మచరియం వుస్సతీ’’తి. తతియం.

౪. సమిద్ధిసుత్తం

౧౪. అథ ఖో ఆయస్మా సమిద్ధి యేనాయస్మా సారిపుత్తో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో ఆయస్మన్తం సమిద్ధిం ఆయస్మా సారిపుత్తో ఏతదవోచ – ‘‘కిమారమ్మణా, సమిద్ధి, పురిసస్స సఙ్కప్పవితక్కా ఉప్పజ్జన్తీ’’తి? ‘‘నామరూపారమ్మణా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, క్వ నానత్తం గచ్ఛన్తీ’’తి? ‘‘ధాతూసు, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింసముదయా’’తి? ‘‘ఫస్ససముదయా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింసమోసరణా’’తి? ‘‘వేదనాసమోసరణా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన , సమిద్ధి, కింపముఖా’’తి? ‘‘సమాధిప్పముఖా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింఅధిపతేయ్యా’’తి? ‘‘సతాధిపతేయ్యా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింఉత్తరా’’తి? ‘‘పఞ్ఞుత్తరా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింసారా’’తి? ‘‘విముత్తిసారా, భన్తే’’తి. ‘‘తే పన, సమిద్ధి, కింఓగధా’’తి? ‘‘అమతోగధా, భన్తే’’తి.

‘‘‘కిమారమ్మణా, సమిద్ధి, పురిసస్స సఙ్కప్పవితక్కా ఉప్పజ్జన్తీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘నామరూపారమ్మణా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, క్వ నానత్తం గచ్ఛన్తీ’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘ధాతూసు, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింసముదయా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘ఫస్ససముదయా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింసమోసరణా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘వేదనాసమోసరణా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింపముఖా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘సమాధిప్పముఖా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింఅధిపతేయ్యా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘సతాధిపతేయ్యా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింఉత్తరా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘పఞ్ఞుత్తరా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింసారా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘విముత్తిసారా, భన్తే’తి వదేసి. ‘తే పన, సమిద్ధి, కింఓగధా’తి, ఇతి పుట్ఠో సమానో ‘అమతోగధా, భన్తే’తి వదేసి. సాధు సాధు, సమిద్ధి! సాధు ఖో త్వం, సమిద్ధి, పుట్ఠో [పఞ్హం (సీ. స్యా. పీ.)] పుట్ఠో విస్సజ్జేసి, తేన చ మా మఞ్ఞీ’’తి. చతుత్థం.

౫. గణ్డసుత్తం

౧౫. “సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, గణ్డో అనేకవస్సగణికో. తస్సస్సు గణ్డస్స నవ వణముఖాని నవ అభేదనముఖాని. తతో యం కిఞ్చి పగ్ఘరేయ్య – అసుచియేవ పగ్ఘరేయ్య, దుగ్గన్ధంయేవ పగ్ఘరేయ్య, జేగుచ్ఛియంయేవ [జేగుచ్ఛియేవ (క.)] పగ్ఘరేయ్య; యం కిఞ్చి పసవేయ్య – అసుచియేవ పసవేయ్య, దుగ్గన్ధంయేవ పసవేయ్య, జేగుచ్ఛియంయేవ పసవేయ్య.

“గణ్డోతి ఖో, భిక్ఖవే, ఇమస్సేతం చాతుమహాభూతికస్స [చాతుమ్మహాభూతికస్స (సీ. స్యా. పీ.)] కాయస్స అధివచనం మాతాపేత్తికసమ్భవస్స ఓదనకుమ్మాసూపచయస్స అనిచ్చుచ్ఛాదనపరిమద్దనభేదనవిద్ధంసనధమ్మస్స. తస్సస్సు గణ్డస్స నవ వణముఖాని నవ అభేదనముఖాని. తతో యం కిఞ్చి పగ్ఘరతి – అసుచియేవ పగ్ఘరతి, దుగ్గన్ధంయేవ పగ్ఘరతి, జేగుచ్ఛియంయేవ పగ్ఘరతి; యం కిఞ్చి పసవతి – అసుచియేవ పసవతి, దుగ్గన్ధంయేవ పసవతి, జేగుచ్ఛియంయేవ పసవతి. తస్మాతిహ, భిక్ఖవే, ఇమస్మిం కాయే నిబ్బిన్దథా”తి. పఞ్చమం.

౬. సఞ్ఞాసుత్తం

౧౬. “నవయిమా, భిక్ఖవే, సఞ్ఞా భావితా బహులీకతా మహప్ఫలా హోన్తి మహానిసంసా అమతోగధా అమతపరియోసానా. కతమా నవ ? అసుభసఞ్ఞా, మరణసఞ్ఞా, ఆహారే పటికూలసఞ్ఞా [పటిక్కూలసఞ్ఞా (సీ. స్యా. పీ.)], సబ్బలోకే అనభిరతసఞ్ఞా [అనభిరతిసఞ్ఞా (క.) అ. ని. ౫.౧౨౧-౧౨౨], అనిచ్చసఞ్ఞా, అనిచ్చే దుక్ఖసఞ్ఞా, దుక్ఖే అనత్తసఞ్ఞా, పహానసఞ్ఞా, విరాగసఞ్ఞా – ఇమా ఖో, భిక్ఖవే, నవ సఞ్ఞా, భావితా బహులీకతా మహప్ఫలా హోన్తి మహానిసంసా అమతోగధా అమతపరియోసానా”తి. ఛట్ఠం.

౭. కులసుత్తం

౧౭. “నవహి, భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతం కులం అనుపగన్త్వా వా నాలం ఉపగన్తుం, ఉపగన్త్వా వా నాలం నిసీదితుం. కతమేహి నవహి? న మనాపేన పచ్చుట్ఠేన్తి, న మనాపేన అభివాదేన్తి, న మనాపేన ఆసనం దేన్తి, సన్తమస్స పరిగుహన్తి, బహుకమ్పి థోకం దేన్తి, పణీతమ్పి లూఖం దేన్తి, అసక్కచ్చం దేన్తి నో సక్కచ్చం, న ఉపనిసీదన్తి ధమ్మస్సవనాయ, భాసితమస్స న సుస్సూసన్తి. ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, నవహఙ్గేహి సమన్నాగతం కులం అనుపగన్త్వా వా నాలం ఉపగన్తుం ఉపగన్త్వా వా నాలం నిసీదితుం.

“నవహి, భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతం కులం అనుపగన్త్వా వా అలం ఉపగన్తుం, ఉపగన్త్వా వా అలం నిసీదితుం. కతమేహి నవహి? మనాపేన పచ్చుట్ఠేన్తి, మనాపేన అభివాదేన్తి, మనాపేన ఆసనం దేన్తి, సన్తమస్స న పరిగుహన్తి, బహుకమ్పి బహుకం దేన్తి, పణీతమ్పి పణీతం దేన్తి, సక్కచ్చం దేన్తి నో అసక్కచ్చం, ఉపనిసీదన్తి ధమ్మస్సవనాయ, భాసితమస్స సుస్సూసన్తి. ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, నవహఙ్గేహి సమన్నాగతం కులం అనుపగన్త్వా వా అలం ఉపగన్తుం, ఉపగన్త్వా వా అలం నిసీదితు”న్తి. సత్తమం.

౮. నవఙ్గుపోసథసుత్తం

౧౮. ‘‘నవహి , భిక్ఖవే, అఙ్గేహి సమన్నాగతో ఉపోసథో ఉపవుత్థో మహప్ఫలో హోతి మహానిసంసో మహాజుతికో మహావిప్ఫారో. కథం ఉపవుత్థో చ, భిక్ఖవే, నవహఙ్గేహి సమన్నాగతో ఉపోసథో మహప్ఫలో హోతి మహానిసంసో మహాజుతికో మహావిప్ఫారో? ఇధ, భిక్ఖవే, అరియసావకో ఇతి పటిసఞ్చిక్ఖతి – ‘యావజీవం అరహన్తో పాణాతిపాతం పహాయ పాణాతిపాతా పటివిరతా నిహితదణ్డా నిహితసత్థా లజ్జీ దయాపన్నా సబ్బపాణభూతహితానుకమ్పినో విహరన్తి; అహమ్పజ్జ ఇమఞ్చ రత్తిం ఇమఞ్చ దివసం పాణాతిపాతం పహాయ పాణాతిపాతా పటివిరతో నిహితదణ్డో నిహితసత్థో లజ్జీ దయాపన్నో సబ్బపాణభూతహితానుకమ్పీ విహరామి. ఇమినాపఙ్గేన [ఇమినాపి అఙ్గేన (క. సీ.)] అరహతం అనుకరోమి; ఉపోసథో చ మే ఉపవుత్థో భవిస్సతీ’తి. ఇమినా పఠమేన అఙ్గేన సమన్నాగతో హోతి…పే. ….

‘‘‘యావజీవం అరహన్తో ఉచ్చాసయనమహాసయనం పహాయ ఉచ్చాసయనమహాసయనా పటివిరతా నీచసేయ్యం కప్పేన్తి – మఞ్చకే వా తిణసన్థారకే వా; అహమ్పజ్జ ఇమఞ్చ రత్తిం ఇమఞ్చ దివసం ఉచ్చాసయనమహాసయనం పహాయ ఉచ్చాసయనమహాసయనా పటివిరతో నీచసేయ్యం కప్పేమి – మఞ్చకే వా తిణసన్థారకే వా. ఇమినాపఙ్గేన అరహతం అనుకరోమి; ఉపోసథో చ మే ఉపవుత్థో భవిస్సతీ’తి. ఇమినా అట్ఠమేన అఙ్గేన సమన్నాగతో హోతి.

‘‘మేత్తాసహగతేన చేతసా ఏకం దిసం ఫరిత్వా విహరతి, తథా దుతియం తథా తతియం తథా చతుత్థం. ఇతి ఉద్ధమధో తిరియం సబ్బధి సబ్బత్తతాయ సబ్బావన్తం లోకం మేత్తాసహగతేన చేతసా విపులేన మహగ్గతేన అప్పమాణేన అవేరేన అబ్యాపజ్జేన [అబ్యాపజ్ఝేన (క.), అబ్యాబజ్ఝేన (?)] ఫరిత్వా విహరతి. ఇమినా నవమేన అఙ్గేన సమన్నాగతో హోతి. ఏవం ఉపవుత్థో ఖో, భిక్ఖవే, నవహఙ్గేహి సమన్నాగతో ఉపోసథో మహప్ఫలో హోతి మహానిసంసో మహాజుతికో మహావిప్ఫారో’’తి. అట్ఠమం.

౯. దేవతాసుత్తం

౧౯. ‘‘ఇమఞ్చ, భిక్ఖవే, రత్తిం సమ్బహులా దేవతా అభిక్కన్తాయ రత్తియా అభిక్కన్తవణ్ణా కేవలకప్పం జేతవనం ఓభాసేత్వా యేనాహం తేనుపసఙ్కమింసు; ఉపసఙ్కమిత్వా మం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం అట్ఠంసు. ఏకమన్తం ఠితా ఖో, భిక్ఖవే, తా దేవతా మం ఏతదవోచుం – ‘ఉపసఙ్కమింసు నో, భన్తే, పుబ్బే మనుస్సభూతానం పబ్బజితా అగారాని. తే మయం, భన్తే, పచ్చుట్ఠిమ్హ, నో చ ఖో అభివాదిమ్హ. తా మయం, భన్తే, అపరిపుణ్ణకమ్మన్తా విప్పటిసారినియో పచ్చానుతాపినియో హీనం కాయం ఉపపన్నా’’’తి.

‘‘అపరాపి మం, భిక్ఖవే, సమ్బహులా దేవతా ఉపసఙ్కమిత్వా ఏతదవోచుం – ‘ఉపసఙ్కమింసు నో, భన్తే, పుబ్బే మనుస్సభూతానం పబ్బజితా అగారాని. తే మయం, భన్తే, పచ్చుట్ఠిమ్హ అభివాదిమ్హ [పచ్చుట్ఠిమ్హ చ అభివాదిమ్హ చ (స్యా.)], నో చ తేసం ఆసనం అదమ్హ. తా మయం, భన్తే, అపరిపుణ్ణకమ్మన్తా విప్పటిసారినియో పచ్చానుతాపినియో హీనం కాయం ఉపపన్నా’’’తి.

‘‘అపరాపి మం, భిక్ఖవే, సమ్బహులా దేవతా ఉపసఙ్కమిత్వా ఏతదవోచుం – ‘ఉపసఙ్కమింసు నో, భన్తే, పుబ్బే మనుస్సభూతానం పబ్బజితా అగారాని. తే మయం, భన్తే, పచ్చుట్ఠిమ్హ అభివాదిమ్హ [పచ్చుట్ఠిమ్హ చ అభివాదిమ్హ చ (స్యా.)] ఆసనం [ఆసనఞ్చ (సీ. స్యా.)] అదమ్హ, నో చ ఖో యథాసత్తి యథాబలం సంవిభజిమ్హ…పే.… యథాసత్తి

యథాబలం [యథాబలం చ (?)] సంవిభజిమ్హ, నో చ ఖో ఉపనిసీదిమ్హ ధమ్మస్సవనాయ...పే.... ఉపనిసీదిమ్హ [ఉపనిసీదిమ్హ చ (స్యా.)] ధమ్మస్సవనాయ, నో చ ఖో ఓహితసోతా ధమ్మం సుణిమ్హ...పే.... ఓహితసోతా చ ధమ్మం సుణిమ్హ, నో చ ఖో సుత్వా ధమ్మం ధారయిమ్హ...పే.... సుత్వా చ ధమ్మం ధారయిమ్హ, నో చ ఖో ధాతానం ధమ్మానం అత్థం ఉపపరిక్ఖిమ్హ...పే.... ధాతానఞ్చ ధమ్మానం అత్థం ఉపపరిక్ఖిమ్హ, నో చ ఖో అత్థమఞ్ఞాయ ధమ్మమఞ్ఞాయ ధమ్మానుధమ్మం పటిపజ్జిమ్హ. తా మయం, భన్తే, అపరిపుణ్ణకమ్మన్తా విప్పటిసారినియో పచ్ఛానుతాపినియో హీనం కాయం ఉపపన్నా'"తి.

"అపరాపి మం, భిక్ఖవే, సమ్బహులా దేవతా ఉపసఙ్కమిత్వా ఏతదవోచుం – 'ఉపసఙ్కమింసు నో, భన్తే, పుబ్బే మనుస్సభూతానం పబ్బజితా అగారాని. తే మయం, భన్తే, పచ్చుట్ఠిమ్హ అభివాదిమ్హ [పచ్చుట్ఠిమ్హ చ అభివాదిమ్హ చ (స్యా.)], ఆసనం [ఆసనఞ్చ (సీ. స్యా.)] అదమ్హ, యథాసత్తి యథాబలం [యథాబలం చ (?)] సంవిభజిమ్హ, ఉపనిసీదిమ్హ [ఉపనిసీదిమ్హ చ (స్యా.)] ధమ్మస్సవనాయ, ఓహితసోతా చ ధమ్మం సుణిమ్హ, సుత్వా చ ధమ్మం ధారయిమ్హ, ధాతానఞ్చ ధమ్మానం అత్థం ఉపపరిక్ఖిమ్హ, అత్థమఞ్ఞాయ ధమ్మమఞ్ఞాయ ధమ్మానుధమ్మం [ధమ్మానుధమ్మఞ్చ (?)] పటిపజ్జిమ్హ. తా మయం, భన్తే, పరిపుణ్ణకమ్మన్తా అవిప్పటిసారినియో అపచ్ఛానుతాపినియో పణీతం కాయం ఉపపన్నా'తి. ఏతాని, భిక్ఖవే, రుక్ఖమూలాని ఏతాని సుఞ్ఞాగారాని. ఝాయథ, భిక్ఖవే, మా పమాదత్థ, మా పచ్ఛా విప్పటిసారినో అహువత్థ సేయ్యథాపి తా పురిమికా దేవతా"తి. నవమం.

౧౦. వేలామసుత్తం

౨౦. ఏకం సమయం భగవా సావత్థియం విహరతి జేతవనే అనాథపిణ్డికస్స ఆరామే. అథ ఖో అనాథపిణ్డికో గహపతి యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో అనాథపిణ్డికం గహపతిం భగవా ఏతదవోచ –

"అపి ను తే, గహపతి, కులే దానం దీయతీ"తి? "దీయతి మే, భన్తే, కులే దానం; తఞ్చ ఖో లూఖం కణాజకం బిళఙ్గదుతియ"న్తి. "లూఖఞ్చేపి [లూఖం వాపి (స్యా.), లూఖఞ్చాపి (క.)], గహపతి, దానం దేతి పణీతం వా; తఞ్చ అసక్కచ్చం దేతి, అచిత్తీకత్వా [అచిత్తిం కత్వా (క.), అపచిత్తిం కత్వా (స్యా.), అచిత్తికత్వా (పీ.)] దేతి, అసహత్థా దేతి, అపవిద్ధం [అపవిట్టం (స్యా.)] దేతి, అనాగమనదిట్ఠికో దేతి. యత్థ యత్థ తస్స తస్స దానస్స విపాకో నిబ్బత్తతి, న ఉళారాయ భత్తభోగాయ చిత్తం నమతి, న ఉళారాయ వత్థభోగాయ చిత్తం నమతి, న ఉళారాయ యానభోగాయ చిత్తం నమతి, న ఉళారేసు పఞ్చసు కామగుణేసు భోగాయ చిత్తం నమతి. యేపిస్స తే హోన్తి పుత్తాతి వా దారాతి వా దాసాతి వా పేస్సాతి వా కమ్మకరాతి వా, తేపి న సుస్సూసన్తి న సోతం ఓదహన్తి న అఞ్ఞా చిత్తం ఉపట్ఠపేన్తి. తం కిస్స హేతు? ఏవఞ్హేతం [ఏవఞ్చేతం (స్యా. క.)], గహపతి, హోతి అసక్కచ్చం కతానం కమ్మానం విపాకో".

"లూఖఞ్చేపి, గహపతి, దానం దేతి పణీతం వా; తఞ్చ సక్కచ్చం దేతి, చిత్తీకత్వా దేతి, సహత్థా దేతి, అనపవిద్ధం దేతి, ఆగమనదిట్ఠికో దేతి. యత్థ యత్థ తస్స తస్స దానస్స విపాకో నిబ్బత్తతి, ఉళారాయ భత్తభోగాయ చిత్తం నమతి, ఉళారాయ వత్థభోగాయ చిత్తం నమతి, ఉళారాయ యానభోగాయ చిత్తం నమతి, ఉళారేసు పఞ్చసు కామగుణేసు భోగాయ చిత్తం

నమతి. యేపిస్స తే హోన్తి పుత్తాతి వా దారాతి వా దాసాతి వా పేస్సాతి వా కమ్మకరాతి వా, తేపి సుస్సూసన్తి సోతం ఓదహన్తి అఞ్ఞా చిత్తం ఉపట్ఠపేన్తి. తం కిస్స హేతు? ఏవఞ్హేతం, గహపతి, హోతి సక్కచ్చం కతానం కమ్మానం విపాకో.

"భూతపుబ్బం, గహపతి, వేలామో నామ బ్రాహ్మణో అహోసి. సో ఏవరూపం దానం అదాసి మహాదానం. చతురాసీతి సువణ్ణపాతిసహస్సాని అదాసి రూపియపూరాని , చతురాసీతి రూపియపాతిసహస్సాని అదాసి సువణ్ణపూరాని, చతురాసీతి కంసపాతిసహస్సాని అదాసి హిరఞ్ఞపూరాని , చతురాసీతి హత్థిసహస్సాని అదాసి సోవణ్ణాలఙ్కారాని సోవణ్ణధజాని హేమజాలప్పటిచ్ఛన్నాని [హేమజాలసఞ్ఛన్నాని (సీ. పీ.)], చతురాసీతి రథసహస్సాని అదాసి సీహచమ్మపరివారాని బ్యగ్ఘచమ్మపరివారాని దీపిచమ్మపరివారాని పణ్డుకమ్బలపరివారాని సోవణ్ణాలఙ్కారాని సోవణ్ణధజాని హేమజాలప్పటిచ్ఛన్నాని, చతురాసీతి ధేనుసహస్సాని అదాసి దుకూలసన్దనాని [దుకూలసన్దస్సనాని (సీ.), దుకూలసణ్ఠనాని (స్యా.), దుకూలసన్థనాని (పీ.), దుహసన్దనాని (దీ. ని. ౨.౨౬౩), దుకూలసన్దనాని (తత్థ పాఠన్తరం)] కంసూపధారణాని, చతురాసీతి కఞ్ఞాసహస్సాని అదాసి ఆముత్తమణికుణ్డలాయో [ఆముక్కమణికుణ్డలాయో (?)], చతురాసీతి పల్లఙ్కసహస్సాని అదాసి గోనకత్థతాని పటికత్థతాని పటలికత్థతాని కదలిమిగపవరపచ్చత్థరణాని సఉత్తరచ్ఛదాని ఉభతోలోహితకూపధానాని, చతురాసీతి వత్థకోటిసహస్సాని అదాసి ఖోమసుఖుమానం కోసేయ్యసుఖుమానం కమ్బలసుఖుమానం కప్పాసికసుఖుమానం, కో పన వాదో అన్నస్స పానస్స ఖజ్జస్స భోజ్జస్స లేయ్యస్స పేయ్యస్స, నజ్జో మఞ్ఞే విస్సన్దన్తి [విస్సన్దతి (సీ. పీ.)].

"సియా ఖో పన తే, గహపతి, ఏవమస్స – 'అఞ్ఞో నూన తేన సమయేన వేలామో బ్రాహ్మణో అహోసి, సో [యో (?)] తం దానం అదాసి మహాదాన'న్తి. న ఖో పనేతం, గహపతి, ఏవం దట్ఠబ్బం. అహం తేన సమయేన వేలామో బ్రాహ్మణో అహోసిం. అహం తం దానం అదాసిం మహాదానం. తస్మిం ఖో పన, గహపతి, దానే న కోచి దక్ఖిణేయ్యో అహోసి, న తం కోచి దక్ఖిణం విసోధేతి.

"యం, గహపతి, వేలామో బ్రాహ్మణో దానం అదాసి మహాదానం, యో చేకం దిట్ఠిసమ్పన్నం భోజేయ్య, ఇదం తతో మహప్ఫలతరం.

( ) [(యఞ్చ గహపతి వేలామో బ్రాహ్మణో దానం అదాసి మహాదానం) (సీ. పీ.)] "యో చ సతం దిట్ఠిసమ్పన్నానం భోజేయ్య, యో చేకం సకదాగామిం భోజేయ్య, ఇదం తతో మహప్ఫలతరం.

( ) [(యఞ్చ గహపతి వేలామో బ్రాహ్మణో దానం అదాసి మహాదానం) (సీ. పీ.)] "యో చ సతం సకదాగామీనం భోజేయ్య, యో చేకం అనాగామిం భోజేయ్య...పే.... యో చ సతం అనాగామీనం భోజేయ్య, యో చేకం అరహన్తం భోజేయ్య... యో చ సతం అరహన్తానం భోజేయ్య, యో చేకం పచ్చేకబుద్ధం భోజేయ్య ... యో చ సతం పచ్చేకబుద్ధానం భోజేయ్య, యో చ తథాగతం అరహన్తం సమ్మాసమ్బుద్ధం భోజేయ్య... యో చ బుద్ధప్పముఖం భిక్ఖుసఙ్ఘం భోజేయ్య... యో చ చాతుద్దిసం సఙ్ఘం ఉద్దిస్స విహారం కారాపేయ్య... యో చ పసన్నచిత్తో బుద్ధఞ్చ ధమ్మఞ్చ సఙ్ఘఞ్చ సరణం గచ్ఛేయ్య... యో చ పసన్నచిత్తో సిక్ఖాపదాని సమాదియేయ్య – పాణాతిపాతా వేరమణిం, అదిన్నాదానా వేరమణిం, కామేసుమిచ్ఛాచారా వేరమణిం, ముసావాదా వేరమణిం, సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా వేరమణిం, యో చ అన్తమసో గన్ధోహనమత్తమ్పి

[గన్ధూహనమత్తమ్పి (సీ.), గద్దూహనమత్తమ్పి (స్యా. పీ.) మ. ని. ౩.౨౧౧] మేత్తచిత్తం భావేయ్య, ( ) [(యో చ అచ్ఛరాసఙ్ఘాతమత్తమ్పి అనిచ్చసఞ్ఞం భావేయ్య) (క.)] ఇదం తతో మహప్ఫలతరం.

“యఞ్చ, గహపతి, వేలామో బ్రాహ్మణో దానం అదాసి మహాదానం, యో చేకం దిట్ఠిసమ్పన్నం భోజేయ్య… యో చ సతం దిట్ఠిసమ్పన్నానం భోజేయ్య, యో చేకం సకదాగామిం భోజేయ్య… యో చ సతం సకదాగామీనం భోజేయ్య, యో చేకం అనాగామిం భోజేయ్య… యో చ సతం అనాగామీనం భోజేయ్య, యో చేకం అరహన్తం భోజేయ్య… యో చ సతం అరహన్తానం భోజేయ్య, యో చేకం పచ్చేకబుద్ధం భోజేయ్య… యో చ సతం పచ్చేకబుద్ధానం భోజేయ్య, యో చ తథాగతం అరహన్తం సమ్మాసమ్బుద్ధం భోజేయ్య… యో చ బుద్ధప్పముఖం భిక్ఖుసఙ్ఘం భోజేయ్య, యో చ చాతుద్దిసం సఙ్ఘం ఉద్దిస్స విహారం కారాపేయ్య… యో చ పసన్నచిత్తో బుద్ధఞ్చ ధమ్మఞ్చ సఙ్ఘఞ్చ సరణం గచ్ఛేయ్య, యో చ పసన్నచిత్తో సిక్ఖాపదాని సమాదియేయ్య – పాణాతిపాతా వేరమణిం… సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా వేరమణిం, యో చ అన్తమసో గన్ధోహనమత్తమ్పి మేత్తచిత్తం భావేయ్య , యో చ అచ్ఛరాసఙ్ఘాతమత్తమ్పి అనిచ్చసఞ్ఞం భావేయ్య, ఇదం తతో మహప్ఫలతర”న్తి. దసమం.

సీహనాదవగ్గో దుతియో.

తస్సుద్దానం –

నాదో సఉపాదిసేసో చ, కోట్ఠికేన సమిద్ధినా;
గణ్డసఞ్ఞా కులం మేత్తా, దేవతా వేలామేన చాతి.

౩. సత్తావాసవగ్గో

౧. తిఠానసుత్తం

౨౧. "తీహి , భిక్ఖవే, ఠానేహి ఉత్తరకురుకా మనుస్సా దేవే చ తావతింసే అధిగ్గణ్హన్తి జమ్బుదీపకే చ మనుస్సే. కతమేహి తీహి? అమమా, అపరిగ్గహా, నియతాయుకా, విసేసగుణా [విసేసభునో (సీ. స్యా. పీ.)] – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ఠానేహి ఉత్తరకురుకా మనుస్సా దేవే చ తావతింసే అధిగ్గణ్హన్తి జమ్బుదీపకే చ మనుస్సే.

"తీహి, భిక్ఖవే, ఠానేహి దేవా తావతింసా ఉత్తరకురుకే చ మనుస్సే అధిగ్గణ్హన్తి జమ్బుదీపకే చ మనుస్సే. కతమేహి తీహి? దిబ్బేన ఆయునా, దిబ్బేన వణ్ణేన, దిబ్బేన సుఖేన – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ఠానేహి దేవా తావతింసా ఉత్తరకురుకే చ మనుస్సే అధిగ్గణ్హన్తి జమ్బుదీపకే చ మనుస్సే.

[కథా. ౨౭౧] "తీహి, భిక్ఖవే, ఠానేహి జమ్బుదీపకా మనుస్సా ఉత్తరకురుకే చ మనుస్సే అధిగ్గణ్హన్తి దేవే చ తావతింసే. కతమేహి తీహి? సూరా, సతిమన్తో, ఇధ బ్రహ్మచరియవాసో – ఇమేహి ఖో, భిక్ఖవే, తీహి ఠానేహి జమ్బుదీపకా మనుస్సా ఉత్తరకురుకే చ మనుస్సే అధిగ్గణ్హన్తి దేవే చ తావతింసే"తి. పఠమం.

౨. అస్సఖళుఙ్కసుత్తం

౨౨. [అ. ని. ౩.౧౪౧] "తయో చ, భిక్ఖవే, అస్సఖళుఙ్కే దేసేస్సామి తయో చ పురిసఖళుఙ్కే తయో చ అస్సపరస్సే [అస్ససదస్సే (సీ. స్యా. పీ.) అ. ని. ౩.౧౪౨] తయో చ పురిసపరస్సే [పురిససదస్సే (సీ. స్యా. పీ.)] తయో చ భద్దే అస్సాజానీయే తయో చ భద్దే పురిసాజానీయే. తం సుణాథ.

"కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో అస్సఖళుఙ్కా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో అస్సఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో హోతి, న వణ్ణసమ్పన్నో, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో. ఇధ పన, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో అస్సఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో. ఇధ పన, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో అస్సఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో అస్సఖళుఙ్కా.

"కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో పురిసఖళుఙ్కా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో హోతి, న వణ్ణసమ్పన్నో, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో. ఇధ పన, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో. ఇధ పన, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ.

"కథఞ్చ, భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో హోతి, న వణ్ణసమ్పన్నో న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు 'ఇదం దుక్ఖ'న్తి యథాభూతం పజానాతి, 'అయం దుక్ఖసముదయో'తి యథాభూతం పజానాతి, 'అయం దుక్ఖనిరోధో'తి యథాభూతం పజానాతి, 'అయం దుక్ఖనిరోధగామినీ పటిపదా'తి యథాభూతం పజానాతి. ఇదమస్స జవస్మిం వదామి.

అభిధమ్మే ఖో పన అభివినయే పఞ్హం పుట్ఠో సంసాదేతి [సంసారేతి (క.) అం. నిఆ. ౧.౩.౧౪౧], నో విస్సజ్జేతి. ఇదమస్స న వణ్ణస్మిం వదామి. న ఖో పన లాభీ హోతి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం. ఇదమస్స న ఆరోహపరిణాహస్మిం వదామి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో హోతి, న వణ్ణసమ్పన్నో న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ‘ఇదం దుక్ఖ’న్తి యథాభూతం పజానాతి…పే.… ‘అయం దుక్ఖనిరోధగామినీ పటిపదా’తి యథాభూతం పజానాతి. ఇదమస్స జవస్మిం వదామి. అభిధమ్మే ఖో పన అభివినయే పఞ్హం పుట్ఠో విస్సజ్జేతి, నో సంసాదేతి. ఇదమస్స వణ్ణస్మిం వదామి. న ఖో పన లాభీ హోతి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం. ఇదమస్స న ఆరోహపరిణాహస్మిం వదామి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ, న ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ‘ఇదం దుక్ఖ’న్తి యథాభూతం పజానాతి…పే.… ‘అయం దుక్ఖనిరోధగామినీ పటిపదా’తి యథాభూతం పజానాతి. ఇదమస్స జవస్మిం వదామి. అభిధమ్మే ఖో పన అభివినయే పఞ్హం పుట్ఠో విస్సజ్జేతి, నో సంసాదేతి. ఇదమస్స వణ్ణస్మిం వదామి. లాభీ ఖో పన హోతి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం. ఇదమస్స ఆరోహపరిణాహస్మిం వదామి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, పురిసఖళుఙ్కో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో పురిసఖళుఙ్కా.

“కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో అస్సపరస్సా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో అస్సపరస్సో…పే.… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో అస్సపరస్సా.

“కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో పురిసపరస్సా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో పురిసపరస్సో…పే.… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, పురిసపరస్సో…పే.… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి, తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. ఇదమస్స జవస్మిం వదామి. అభిధమ్మే ఖో పన అభివినయే పఞ్హం పుట్ఠో విస్సజ్జేతి, నో సంసాదేతి. ఇదమస్స వణ్ణస్మిం వదామి. లాభీ ఖో పన హోతి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం. ఇదమస్స ఆరోహపరిణాహస్మిం వదామి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, పురిసపరస్సో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో పురిసపరస్సా.

“కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో భద్దా అస్సాజానీయా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో భద్దో అస్సాజానీయో…పే.… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో భద్దా అస్సాజానీయా.

“కతమే చ, భిక్ఖవే, తయో భద్దా పురిసాజానీయా? ఇధ, భిక్ఖవే, ఏకచ్చో భద్దో పురిసాజానీయో…పే॰… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ.

“కథఞ్చ, భిక్ఖవే, భద్దో పురిసాజానీయో…పే॰… జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఆసవానం ఖయా అనాసవం చేతోవిముత్తిం పఞ్ఞావిముత్తిం దిట్ఠేవ ధమ్మే సయం అభిఞ్ఞా సచ్ఛికత్వా ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఇదమస్స జవస్మిం వదామి. అభిధమ్మే ఖో పన అభివినయే పఞ్హం పుట్ఠో విస్సజ్జేతి, నో సంసాదేతి. ఇదమస్స వణ్ణస్మిం వదామి. లాభీ ఖో పన హోతి చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారానం. ఇదమస్స ఆరోహపరిణాహస్మిం వదామి. ఏవం ఖో, భిక్ఖవే, భద్దో పురిసాజానీయో జవసమ్పన్నో చ హోతి వణ్ణసమ్పన్నో చ ఆరోహపరిణాహసమ్పన్నో చ. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, తయో భద్దా పురిసాజానీయా”తి. దుతియం.

౩. తణ్హామూలకసుత్తం

౨౩. [దీ॰ ని॰ ౨.౧౦౩] “నవ, భిక్ఖవే, తణ్హామూలకే ధమ్మే దేసేస్సామి, తం సుణాథ. కతమే చ, భిక్ఖవే, నవ తణ్హామూలకా ధమ్మా? తణ్హం పటిచ్చ పరియేసనా, పరియేసనం పటిచ్చ లాభో, లాభం పటిచ్చ వినిచ్ఛయో, వినిచ్ఛయం పటిచ్చ ఛన్దరాగో, ఛన్దరాగం పటిచ్చ అజ్ఝోసానం, అజ్ఝోసానం పటిచ్చ పరిగ్గహో, పరిగ్గహం పటిచ్చ మచ్ఛరియం, మచ్ఛరియం పటిచ్చ ఆరక్ఖో, ఆరక్ఖాధికరణం దణ్డాదానం సత్థాదానం కలహవిగ్గహవివాదతువంతువంపేసుఞ్ఞముసావాదా అనేకే పాపకా అకుసలా ధమ్మా సమ్భవన్తి. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ తణ్హామూలకా ధమ్మా”తి. తతియం.

౪. సత్తావాససుత్తం

౨౪. [దీ॰ ని॰ ౩.౩౪౧] “నవయిమే, భిక్ఖవే, సత్తావాసా. కతమే నవ? సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా నానత్తకాయా నానత్తసఞ్ఞినో, సేయ్యథాపి మనుస్సా, ఏకచ్చే చ దేవా, ఏకచ్చే చ వినిపాతికా. అయం పఠమో సత్తావాసో.

“సన్తి , భిక్ఖవే, సత్తా నానత్తకాయా ఏకత్తసఞ్ఞినో, సేయ్యథాపి దేవా బ్రహ్మకాయికా పఠమాభినిబ్బత్తా. అయం దుతియో సత్తావాసో.

“సన్తి , భిక్ఖవే, సత్తా ఏకత్తకాయా నానత్తసఞ్ఞినో, సేయ్యథాపి దేవా ఆభస్సరా. అయం తతియో సత్తావాసో.

“సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా ఏకత్తకాయా ఏకత్తసఞ్ఞినో, సేయ్యథాపి దేవా సుభకిణ్హా. అయం చతుత్థో సత్తావాసో.

“సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా అసఞ్ఞినో అప్పటిసంవేదినో, సేయ్యథాపి దేవా అసఞ్ఞసత్తా. అయం పఞ్చమో సత్తావాసో.

“సన్తి , భిక్ఖవే, సత్తా సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనూపగా. అయం ఛట్ఠో సత్తావాసో.

“సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనూపగా. అయం సత్తమో సత్తావాసో.

“సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనూపగా. అయం అట్ఠమో సత్తావాసో.

“సన్తి, భిక్ఖవే, సత్తా సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనూపగా. అయం నవమో సత్తావాసో. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ సత్తావాసా”తి. చతుత్థం.

౫. పఞ్ఞాసుత్తం

౨౫. “యతో ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి, తస్సేతం, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో కల్లం వచనాయ – ‘ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి.

“కథఞ్చ , భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి? ‘వీతరాగం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘వీతదోసం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘వీతమోహం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసరాగధమ్మం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసదోసధమ్మం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసమోహధమ్మం మే చిత్త’న్తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం కామభవాయా’తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం రూపభవాయా’తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం అరూపభవాయా’తి పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి. యతో ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో పఞ్ఞాయ చిత్తం సుపరిచితం హోతి, తస్సేతం, భిక్ఖవే, భిక్ఖునో కల్లం వచనాయ – ‘ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి. పఞ్చమం.

౬. సిలాయూపసుత్తం

౨౬. ఏకం సమయం ఆయస్మా చ సారిపుత్తో ఆయస్మా చ చన్దికాపుత్తో రాజగహే విహరన్తి వేళువనే కలన్దకనివాపే. తత్ర ఖో ఆయస్మా చన్దికాపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి ( ) [(ఆవుసో…పే॰… ఏతదవోచ) (సీ॰)] – “దేవదత్తో, ఆవుసో, భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ‘ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి.

ఏవం వుత్తే ఆయస్మా సారిపుత్తో ఆయస్మన్తం చన్దికాపుత్తం ఏతదవోచ – “న ఖో, ఆవుసో చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’తి. ఏవఞ్చ ఖో, ఆవుసో, చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి.

దుతియమ్పి ఖో ఆయస్మా చన్దికాపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – “దేవదత్తో, ఆవుసో, భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం

బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి. దుతియమ్పి ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో ఆయస్మన్తం చన్దికాపుత్తం ఏతదవోచ – “న ఖో, ఆవుసో చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’తి. ఏవఞ్చ ఖో, ఆవుసో చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి.

తతియమ్పి ఖో ఆయస్మా చన్దికాపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – “దేవదత్తో, ఆవుసో, భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి. తతియమ్పి ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో ఆయస్మన్తం చన్దికాపుత్తం ఏతదవోచ – “న ఖో, ఆవుసో చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ఏవం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’తి. ఏవఞ్చ ఖో, ఆవుసో చన్దికాపుత్త, దేవదత్తో భిక్ఖూనం ధమ్మం దేసేతి – ‘యతో ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి, తస్సేతం భిక్ఖునో కల్లం వేయ్యాకరణాయ – ఖీణా జాతి, వుసితం బ్రహ్మచరియం, కతం కరణీయం, నాపరం ఇత్థత్తాయాతి పజానామీ’”తి.

“కథఞ్చ, ఆవుసో, భిక్ఖునో చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి? ‘వీతరాగం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘వీతదోసం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘వీతమోహం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసరాగధమ్మం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసదోసధమ్మం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అసమోహధమ్మం మే చిత్త’న్తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం కామభవాయా’తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం రూపభవాయా’తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి; ‘అనావత్తిధమ్మం మే చిత్తం అరూపభవాయా’తి చేతసా చిత్తం సుపరిచితం హోతి. ఏవం సమ్మా విముత్తచిత్తస్స ఖో, ఆవుసో, భిక్ఖునో భుసా చేపి చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా చక్ఖుస్స ఆపాథం ఆగచ్ఛన్తి, నేవస్స చిత్తం పరియాదియన్తి; అమిస్సీకతమేవస్స చిత్తం హోతి ఠితం ఆనేఞ్జప్పత్తం, వయం చస్సానుపస్సతి.

“సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సిలాయూపో సోళసకుక్కుకో. తస్సస్సు అట్ఠ కుక్కూ హేట్ఠా నేమఙ్గమా, అట్ఠ కుక్కూ ఉపరి నేమస్స. అథ పురత్థిమాయ చేపి దిసాయ ఆగచ్ఛేయ్య భుసా వాతవుట్ఠి, నేవ నం సఙ్కమ్పేయ్య న సమ్పవేధేయ్య; అథ పచ్ఛిమాయ… అథ ఉత్తరాయ… అథ దక్ఖిణాయ చేపి దిసాయ ఆగచ్ఛేయ్య భుసా వాతవుట్ఠి, నేవ నం సఙ్కమ్పేయ్య న సమ్పవేధేయ్య. తం కిస్స హేతు? గమ్భీరత్తా, ఆవుసో, నేమస్స, సునిఖాతత్తా సిలాయూపస్స. ఏవమేవం ఖో, ఆవుసో, సమ్మా విముత్తచిత్తస్స భిక్ఖునో భుసా చేపి చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా చక్ఖుస్స ఆపాథం ఆగచ్ఛన్తి, నేవస్స చిత్తం పరియాదియన్తి; అమిస్సీకతమేవస్స చిత్తం హోతి ఠితం ఆనేఞ్జప్పత్తం, వయం చస్సానుపస్సతి.

“భుసా చేపి సోతవిఞ్ఞేయ్యా సద్దా… ఘానవిఞ్ఞేయ్యా గన్ధా… జివ్హావిఞ్ఞేయ్యా రసా… కాయవిఞ్ఞేయ్యా ఫోట్ఠబ్బా… మనోవిఞ్ఞేయ్యా ధమ్మా మనస్స ఆపాథం ఆగచ్ఛన్తి, నేవస్స చిత్తం పరియాదియన్తి; అమిస్సీకతమేవస్స చిత్తం హోతి ఠితం ఆనేఞ్జప్పత్తం, వయం చస్సానుపస్సతీ”తి. ఛట్ఠం.

౨. పఠమవేరసుత్తం

౨౭. [అ॰ ని॰ ౯.౨౭; సం॰ ని॰ ౫.౧౦౨౪] అథ ఖో అనాథపిణ్డికో గహపతి యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నం ఖో అనాథపిణ్డికం గహపతిం భగవా ఏతదవోచ –

‘‘యతో ఖో, గహపతి, అరియసావకస్స పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి, చతూహి చ సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి, సో ఆకఙ్ఖమానో అత్తనావ అత్తానం బ్యాకరేయ్య – ‘ఖీణనిరయోమ్హి ఖీణతిరచ్ఛానయోని ఖీణపేత్తివిసయో ఖీణాపాయదుగ్గతివినిపాతో, సోతాపన్నోహమస్మి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో’’’తి.

‘‘కతమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి? యం, గహపతి, పాణాతిపాతీ పాణాతిపాతపచ్చయా దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి, పాణాతిపాతా పటివిరతో నేవ దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి. పాణాతిపాతా పటివిరతస్స ఏవం తం భయం వేరం వూపసన్తం హోతి.

‘‘యం, గహపతి, అదిన్నాదాయీ…పే॰… కామేసుమిచ్ఛాచారీ… ముసావాదీ… సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠాయీ సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానపచ్చయా దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి, సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా పటివిరతో నేవ దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి. సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా పటివిరతస్స ఏవం తం భయం వేరం వూపసన్తం హోతి. ఇమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి.

‘‘కతమేహి చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి? ఇధ, గహపతి, అరియసావకో బుద్ధే అవేచ్చప్పసాదేన సమన్నాగతో హోతి – ‘ఇతిపి సో భగవా అరహం సమ్మాసమ్బుద్ధో విజ్జాచరణసమ్పన్నో సుగతో లోకవిదూ అనుత్తరో పురిసదమ్మసారథి సత్థా దేవమనుస్సానం బుద్ధో భగవా’’’తి.

ధమ్మే అవేచ్చప్పసాదేన సమన్నాగతో హోతి – ‘స్వాక్ఖాతో భగవతా ధమ్మో సన్దిట్ఠికో అకాలికో ఏహిపస్సికో ఓపనేయ్యికో పచ్చత్తం వేదితబ్బో విఞ్ఞూహీ’తి.

సఙ్ఘే అవేచ్చప్పసాదేన సమన్నాగతో హోతి – ‘సుప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో ఉజుప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో ఞాయప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో సామీచిప్పటిపన్నో భగవతో సావకసఙ్ఘో; యదిదం చత్తారి పురిసయుగాని అట్ఠ పురిసపుగ్గలా ఏస భగవతో సావకసఙ్ఘో ఆహునేయ్యో పాహునేయ్యో దక్ఖిణేయ్యో అఞ్జలికరణీయో అనుత్తరం పుఞ్ఞక్ఖేత్తం లోకస్సా’తి.

అరియకన్తేహి సీలేహి సమన్నాగతో హోతి అఖణ్డేహి అచ్ఛిద్దేహి అసబలేహి అకమ్మాసేహి భుజిస్సేహి విఞ్ఞుప్పసత్థేహి అపరామట్ఠేహి సమాధిసంవత్తనికేహి. ఇమేహి చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి.

“యతో ఖో, గహపతి, అరియసావకస్స ఇమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి, ఇమేహి చ చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి, సో ఆకఙ్ఖమానో అత్తనావ అత్తానం బ్యాకరేయ్య – ‘ఖీణనిరయోమ్హి ఖీణతిరచ్ఛానయోని ఖీణపేత్తివిసయో ఖీణాపాయదుగ్గతివినిపాతో; సోతాపన్నోహమస్మి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో’”తి. సత్తమం.

౮. దుతియవేరసుత్తం

౨౮. [సం॰ ని॰ ౫.౧౦౨౫] “యతో ఖో, భిక్ఖవే, అరియసావకస్స పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి, చతూహి చ సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి, సో ఆకఙ్ఖమానో అత్తనావ అత్తానం బ్యాకరేయ్య – ‘ఖీణనిరయోమ్హి ఖీణతిరచ్ఛానయోని ఖీణపేత్తివిసయో ఖీణాపాయదుగ్గతివినిపాతో; సోతాపన్నోహమస్మి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో’”తి.

“కతమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి? యం, భిక్ఖవే, పాణాతిపాతీ పాణాతిపాతపచ్చయా దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి, పాణాతిపాతా పటివిరతో…పే॰… ఏవం తం భయం వేరం వూపసన్తం హోతి.

“యం, భిక్ఖవే, అదిన్నాదాయీ…పే॰… సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠాయీ సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానపచ్చయా దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి, సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా పటివిరతో నేవ దిట్ఠధమ్మికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న సమ్పరాయికమ్పి భయం వేరం పసవతి, న చేతసికమ్పి దుక్ఖం దోమనస్సం పటిసంవేదేతి. సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానా పటివిరతస్స ఏవం తం భయం వేరం వూపసన్తం హోతి. ఇమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి.

“కతమేహి చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి? ఇధ, భిక్ఖవే, అరియసావకో బుద్ధే అవేచ్చప్పసాదేన సమన్నాగతో హోతి – ‘ఇతిపి సో భగవా…పే॰… సత్థా దేవమనుస్సానం బుద్ధో భగవా’తి. ధమ్మే…పే॰… సఙ్ఘే… అరియకన్తేహి సీలేహి సమన్నాగతో హోతి అఖణ్డేహి అచ్ఛిద్దేహి అసబలేహి అకమ్మాసేహి భుజిస్సేహి విఞ్ఞుప్పసత్థేహి అపరామట్ఠేహి సమాధిసంవత్తనికేహి. ఇమేహి చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి.

“యతో ఖో, భిక్ఖవే, అరియసావకస్స ఇమాని పఞ్చ భయాని వేరాని వూపసన్తాని హోన్తి, ఇమేహి చ చతూహి సోతాపత్తియఙ్గేహి సమన్నాగతో హోతి, సో ఆకఙ్ఖమానో అత్తనావ అత్తానం బ్యాకరేయ్య – ‘ఖీణనిరయోమ్హి ఖీణతిరచ్ఛానయోని ఖీణపేత్తివిసయో ఖీణాపాయదుగ్గతివినిపాతో ; సోతాపన్నోహమస్మి అవినిపాతధమ్మో నియతో సమ్బోధిపరాయణో’”తి. అట్ఠమం.

౯. ఆఘాతవత్థుసుత్తం

౨౯. [విభ. ౯౬౦; దీ. ని. ౩.౩౪౦; అ. ని. ౧౦.౭౯] “నవయిమాని, భిక్ఖవే, ఆఘాతవత్థూని. కతమాని నవ? ‘అనత్థం మే అచరీ’తి ఆఘాతం బన్ధతి; ‘అనత్థం మే చరతీ’తి ఆఘాతం బన్ధతి; ‘అనత్థం మే చరిస్సతీ’తి ఆఘాతం బన్ధతి; ‘పియస్స మే మనాపస్స అనత్థం అచరీ’తి…పే.… ‘అనత్థం చరతీ’తి…పే.… ‘అనత్థం చరిస్సతీ’తి ఆఘాతం బన్ధతి; ‘అప్పియస్స మే అమనాపస్స అత్థం అచరీ’తి …పే.… ‘అత్థం చరతీ’తి…పే.… ‘అత్థం చరిస్సతీ’తి ఆఘాతం బన్ధతి. ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, నవ ఆఘాతవత్థూనీ”తి. నవమం.

౧౦. ఆఘాతపటివినయసుత్తం

౩౦. [దీ. ని. ౩.౩౪౦, ౩౫౯] “నవయిమే, భిక్ఖవే, ఆఘాతపటివినయా. కతమే నవ? ‘అనత్థం మే అచరి [అచరీతి (స్యా.), ఏవం “చరతి, చరిస్సతి” పదేసుపి], తం కుతేత్థ లబ్భా’తి ఆఘాతం పటివినేతి; ‘అనత్థం మే చరతి, తం కుతేత్థ లబ్భా’తి ఆఘాతం పటివినేతి; ‘అనత్థం మే చరిస్సతి, తం కుతేత్థ లబ్భా’తి ఆఘాతం పటివినేతి; పియస్స మే మనాపస్స అనత్థం అచరి…పే.… అనత్థం చరతి…పే.… ‘అనత్థం చరిస్సతి, తం కుతేత్థ లబ్భా’తి ఆఘాతం పటివినేతి; అప్పియస్స మే అమనాపస్స అత్థం అచరి…పే.… అత్థం చరతి…పే.… ‘అత్థం చరిస్సతి, తం కుతేత్థ లబ్భా’తి ఆఘాతం పటివినేతి. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ ఆఘాతపటివినయా”తి. దసమం.

౧౧. అనుపుబ్బనిరోధసుత్తం

౩౧. “నవయిమే, భిక్ఖవే, అనుపుబ్బనిరోధా. కతమే నవ? పఠమం ఝానం సమాపన్నస్స కామసఞ్ఞా [ఆమిస్ససఞ్ఞా (స్యా.)] నిరుద్ధా హోతి; దుతియం ఝానం సమాపన్నస్స వితక్కవిచారా నిరుద్ధా హోన్తి; తతియం ఝానం సమాపన్నస్స పీతి నిరుద్ధా హోతి; చతుత్థం ఝానం సమాపన్నస్స అస్సాసపస్సాసా నిరుద్ధా హోన్తి; ఆకాసానఞ్చాయతనం సమాపన్నస్స రూపసఞ్ఞా నిరుద్ధా హోతి; విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమాపన్నస్స ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుద్ధా హోతి; ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమాపన్నస్స విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుద్ధా హోతి ; నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమాపన్నస్స ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుద్ధా హోతి; సఞ్ఞావేదయితనిరోధం సమాపన్నస్స సఞ్ఞా చ వేదనా చ నిరుద్ధా హోన్తి. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ అనుపుబ్బనిరోధా”తి [దీ. ని. ౩.౩౪౪, ౩౪౯]. ఏకాదసమం.

సత్తావాసవగ్గో తతియో.

తస్సుద్దానం –

తిఠానం ఖళుఙ్కో తణ్హా, సత్తపఞ్ఞా సిలాయుపో;
ద్వే వేరా ద్వే ఆఘాతాని, అనుపుబ్బనిరోధేన చాతి.

౪. మహావగ్గో

౧. అనుపుబ్బవిహారసుత్తం

౩౨. [దీ॰ ని॰ ౩.౩౪౪, ౩౫౯] “నవయిమే , భిక్ఖవే, అనుపుబ్బవిహారా. కతమే నవ? [ఏత్థ సీ॰ పీ॰ పోత్థకేసు “ఇధ భిక్ఖవే భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహీ” తిఆదినా విత్థారేన పాఠో దిస్సతి] పఠమం ఝానం, దుతియం ఝానం, తతియం ఝానం, చతుత్థం ఝానం, ఆకాసానఞ్చాయతనం, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం, సఞ్ఞావేదయితనిరోధో – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ అనుపుబ్బవిహారా”తి. పఠమం.

౨. అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తిసుత్తం

౩౩. “నవయిమా, భిక్ఖవే [నవ భిక్ఖవే (?)], అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తియో దేసేస్సామి, తం సుణాథ…పే॰… కతమా చ, భిక్ఖవే, నవ అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తియో? యత్థ కామా నిరుజ్ఝన్తి, యే చ కామే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ కామా నిరుజ్ఝన్తి, కే చ కామే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో , భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ కామా నిరుజ్ఝన్తి, తే చ కామే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ వితక్కవిచారా నిరుజ్ఝన్తి, యే చ వితక్కవిచారే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ వితక్కవిచారా నిరుజ్ఝన్తి, కే చ వితక్కవిచారే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే॰… దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి; ఏత్థ వితక్కవిచారా నిరుజ్ఝన్తి, తే చ వితక్కవిచారే నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ పీతి నిరుజ్ఝతి, యే చ పీతిం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ పీతి నిరుజ్ఝతి, కే చ పీతిం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు పీతియా చ విరాగా…పే॰… తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి; ఏత్థ పీతి నిరుజ్ఝతి, తే చ పీతిం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరుజ్ఝతి, యే చ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరుజ్ఝతి, కే చ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు సుఖస్స చ పహానా...పే.... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి; ఏత్థ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరుజ్ఝతి, తే చ ఉపేక్ఖాసుఖం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ రూపసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, యే చ రూపసఞ్ఞం [యత్థ రూపసఞ్ఞా నిరుజ్ఝన్తి, యే చ రూపసఞ్ఞా (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)] నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ రూపసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి , కే చ రూపసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా అనన్తో ఆకాసోతి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ రూపసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, తే చ రూపసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, యే చ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, కే చ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ అనన్తం విఞ్ఞాణన్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, తే చ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, యే చ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, కే చ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – ‘ఇధావుసో, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ నత్థి కిఞ్చీతి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, తే చ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ’తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య ; ‘సాధూ’తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

“యత్థ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, యే చ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, ‘అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా’తి వదామి. ‘కత్థ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, కే చ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ’తి, ఇతి యో

ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – 'ఇధావుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, తే చ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ'తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ 'సాధూ'తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; 'సాధూ'తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య.

"యత్థ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, యే చ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి, 'అద్ధా తే ఆయస్మన్తో నిచ్ఛాతా నిబ్బుతా తిణ్ణా పారఙ్గతా తదఙ్గేనా'తి వదామి. 'కత్థ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, కే చ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తి – అహమేతం న జానామి అహమేతం న పస్సామీ'తి, ఇతి యో ఏవం వదేయ్య, సో ఏవమస్స వచనీయో – 'ఇధావుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్థ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా నిరుజ్ఝతి, తే చ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞం నిరోధేత్వా నిరోధేత్వా విహరన్తీ'తి. అద్ధా, భిక్ఖవే, అసఠో అమాయావీ 'సాధూ'తి భాసితం అభినన్దేయ్య అనుమోదేయ్య; 'సాధూ'తి భాసితం అభినన్దిత్వా అనుమోదిత్వా నమస్సమానో పఞ్జలికో పయిరుపాసేయ్య. ఇమా ఖో, భిక్ఖవే, నవ అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తియో"తి. దుతియం.

౩. నిబ్బానసుఖసుత్తం

౩౪. ఏకం సమయం ఆయస్మా సారిపుత్తో రాజగహే విహరతి వేళువనే కలన్దకనివాపే. తత్ర ఖో ఆయస్మా సారిపుత్తో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – "సుఖమిదం, ఆవుసో, నిబ్బానం. సుఖమిదం , ఆవుసో, నిబ్బాన"న్తి. ఏవం వుత్తే ఆయస్మా ఉదాయీ ఆయస్మన్తం సారిపుత్తం ఏతదవోచ – "కిం పనేత్థ, ఆవుసో సారిపుత్త, సుఖం యదేత్థ నత్థి వేదయిత"న్తి? "ఏతదేవ ఖ్వేత్థ, ఆవుసో, సుఖం యదేత్థ నత్థి వేదయితం. పఞ్చిమే, ఆవుసో, కామగుణా. కతమే పఞ్చ? చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా, సోతవిఞ్ఞేయ్యా సద్దా…పే॰… ఘానవిఞ్ఞేయ్యా గన్ధా… జివ్హావిఞ్ఞేయ్యా రసా… కాయవిఞ్ఞేయ్యా ఫోట్ఠబ్బా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా – ఇమే ఖో, ఆవుసో, పఞ్చ కామగుణా. యం ఖో, ఆవుసో, ఇమే పఞ్చ కామగుణే పటిచ్చ ఉప్పజ్జతి సుఖం సోమనస్సం, ఇదం వుచ్చతావుసో, కామసుఖం.

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో కామసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే కామసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే॰… దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో వితక్కసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే వితక్కసహగతా సఞ్ఞామనసికారా

సముదాచరన్తి . స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు పీతియా చ విరాగా...పే.... తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో పీతిసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి , ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే పీతిసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సుఖస్స చ పహానా...పే.... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో ఉపేక్ఖాసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే ఉపేక్ఖాసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా అనన్తో ఆకాసోతి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో రూపసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే రూపసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి . స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ అనన్తం విఞ్ఞాణన్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే , ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో ఆకాసానఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే ఆకాసానఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ, నత్థి కిఞ్చీతి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. తస్స చే, ఆవుసో, భిక్ఖునో ఇమినా విహారేన విహరతో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి, స్వస్స హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆవుసో, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స తే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స హోతి ఆబాధో. యో ఖో పనావుసో, ఆబాధో దుక్ఖమేతం వుత్తం భగవతా. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బానం.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఇమినాపి ఖో ఏతం, ఆవుసో, పరియాయేన వేదితబ్బం యథా సుఖం నిబ్బాన”న్తి. తతియం.

౪. గావీఉపమాసుత్తం

౩౫. “సేయ్యథాపి , భిక్ఖవే, గావీ పబ్బతేయ్యా బాలా అబ్యత్తా అఖేత్తఞ్ఞూ అకుసలా విసమే పబ్బతే చరితుం. తస్సా ఏవమస్స – ‘యంనూనాహం అగతపుబ్బఞ్చేవ దిసం గచ్ఛేయ్యం, అఖాదితపుబ్బాని చ తిణాని ఖాదేయ్యం, అపీతపుబ్బాని చ పానీయాని పివేయ్య’న్తి. సా పురిమం పాదం న సుప్పతిట్ఠితం పతిట్ఠాపేత్వా పచ్ఛిమం పాదం ఉద్ధరేయ్య. సా న చేవ అగతపుబ్బం దిసం గచ్ఛేయ్య, న చ అఖాదితపుబ్బాని తిణాని ఖాదేయ్య, న చ అపీతపుబ్బాని పానీయాని పివేయ్య; యస్మిం చస్సా పదేసే ఠితాయ ఏవమస్స – ‘యంనూనాహం అగతపుబ్బఞ్చేవ దిసం గచ్ఛేయ్యం, అఖాదితపుబ్బాని చ తిణాని ఖాదేయ్యం, అపీతపుబ్బాని చ పానీయాని పివేయ్య’న్తి తఞ్చ పదేసం న సోత్థినా పచ్చాగచ్ఛేయ్య. తం కిస్స హేతు? తథా హి సా, భిక్ఖవే, గావీ పబ్బతేయ్యా బాలా అబ్యత్తా అఖేత్తఞ్ఞూ అకుసలా విసమే పబ్బతే చరితుం. ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, ఇధేకచ్చో భిక్ఖు బాలో అబ్యత్తో అఖేత్తఞ్ఞూ అకుసలో వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి; సో తం నిమిత్తం న ఆసేవతి న భావేతి న బహులీకరోతి న స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం వితక్కవిచారానం వూపసమా అజ్ఝత్తం సమ్పసాదనం చేతసో ఏకోదిభావం అవితక్కం అవిచారం సమాధిజం పీతిసుఖం దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో న సక్కోతి వితక్కవిచారానం వూపసమా...పే.... దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరితుం. తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో న సక్కోతి వివిచ్చేవ కామేహి...పే.... పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరితుం. అయం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, ‘భిక్ఖు ఉభతో భట్ఠో ఉభతో పరిహీనో, సేయ్యథాపి సా గావీ పబ్బతేయ్యా బాలా అబ్యత్తా అఖేత్తఞ్ఞూ అకుసలా విసమే పబ్బతే చరితుం’”.

“సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, గావీ పబ్బతేయ్యా పణ్డితా బ్యత్తా ఖేత్తఞ్ఞూ కుసలా విసమే పబ్బతే చరితుం. తస్సా ఏవమస్స – ‘యంనూనాహం అగతపుబ్బఞ్చేవ దిసం గచ్ఛేయ్యం, అఖాదితపుబ్బాని చ తిణాని ఖాదేయ్యం, అపీతపుబ్బాని చ పానీయాని పివేయ్య’న్తి. సా పురిమం పాదం సుప్పతిట్ఠితం పతిట్ఠాపేత్వా పచ్ఛిమం పాదం ఉద్ధరేయ్య. సా అగతపుబ్బఞ్చేవ దిసం గచ్ఛేయ్య, అఖాదితపుబ్బాని చ తిణాని ఖాదేయ్య, అపీతపుబ్బాని చ పానీయాని పివేయ్య. యస్మిం చస్సా పదేసే ఠితాయ ఏవమస్స – ‘యంనూనాహం అగతపుబ్బఞ్చేవ దిసం గచ్ఛేయ్యం, అఖాదితపుబ్బాని చ తిణాని ఖాదేయ్యం,

అపీతపుబ్బాని చ పానీయాని పివేయ్య’న్తి తఞ్చ పదేసం నోత్థినా పచ్చాగచ్ఛేయ్య. తం కిస్స హేతు? తథా హి సా, భిక్ఖవే, గావీ పబ్బతేయ్యా పణ్డితా బ్యత్తా ఖేత్తఞ్ఞూ కుసలా విసమే పబ్బతే చరితుం. ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, ఇధేకచ్చో భిక్ఖు పణ్డితో బ్యత్తో ఖేత్తఞ్ఞూ కుసలో వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం వితక్కవిచారానం వూపసమా అజ్ఝత్తం సమ్పసాదనం చేతసో ఏకోదిభావం అవితక్కం అవిచారం సమాధిజం పీతిసుఖం దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో దుతియం ఝానం అనభిహింసమానో వితక్కవిచారానం వూపసమా… దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం పీతియా చ విరాగా ఉపేక్ఖకో చ విహరేయ్యం సతో చ సమ్పజానో, సుఖఞ్చ కాయేన పటిసంవేదేయ్యం యం తం అరియా ఆచిక్ఖన్తి – ఉపేక్ఖకో సతిమా సుఖవిహారీతి తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో తతియం ఝానం అనభిహింసమానో పీతియా చ విరాగా…పే.… తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం సుఖస్స చ పహానా దుక్ఖస్స చ పహానా పుబ్బేవ సోమనస్సదోమనస్సానం అత్థఙ్గమా అదుక్ఖమసుఖం ఉపేక్ఖాసతిపారిసుద్ధిం చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో చతుత్థం ఝానం అనభిహింసమానో సుఖస్స చ పహానా…పే.… చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా అనన్తో ఆకాసోతి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో ఆకాసానఞ్చాయతనం అనభిహింసమానో సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా …పే.… ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ అనన్తం విఞ్ఞాణన్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం అనభిహింసమానో సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ నత్థి కిఞ్చీతి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం అనభిహింసమానో సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

“తస్స ఏవం హోతి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. సో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం అనభిహింసమానో సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ

నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో తం నిమిత్తం ఆసేవతి భావేతి బహులీకరోతి స్వాధిట్ఠితం అధిట్ఠాతి.

"తస్స ఏవం హోతి – 'యంనూనాహం సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య'న్తి. సో సఞ్ఞావేదయితనిరోధం అనభిహింసమానో సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి.

"యతో ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు తం తదేవ సమాపత్తిం సమాపజ్జతిపి వుట్ఠాతిపి, తస్స ముదు చిత్తం హోతి కమ్మఞ్ఞం. ముదునా కమ్మఞ్ఞేన చిత్తేన అప్పమాణో సమాధి హోతి సుభావితో. సో అప్పమాణేన సమాధినా సుభావితేన యస్స యస్స అభిఞ్ఞాసచ్ఛికరణీయస్స ధమ్మస్స చిత్తం అభినిన్నామేతి అభిఞ్ఞాసచ్ఛికిరియాయ తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – 'అనేకవిహితం ఇద్ధివిధం పచ్చనుభవేయ్యం, ఏకోపి హుత్వా బహుధా అస్సం, బహుధాపి హుత్వా ఏకో అస్సం…పే॰… యావ బ్రహ్మలోకాపి కాయేన వసం వత్తేయ్య'న్తి, తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – దిబ్బాయ సోతధాతుయా…పే॰… సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – 'పరసత్తానం పరపుగ్గలానం చేతసా చేతో పరిచ్చ పజానేయ్యం, సరాగం వా చిత్తం సరాగం చిత్తన్తి పజానేయ్యం, వీతరాగం వా చిత్తం వీతరాగం చిత్తన్తి పజానేయ్యం, సదోసం వా చిత్తం సదోసం చిత్తన్తి పజానేయ్యం, వీతదోసం వా చిత్తం వీతదోసం చిత్తన్తి పజానేయ్యం, సమోహం వా చిత్తం సమోహం చిత్తన్తి పజానేయ్యం, వీతమోహం వా చిత్తం… సంఖిత్తం వా చిత్తం… విక్ఖిత్తం వా చిత్తం… మహగ్గతం వా చిత్తం… అమహగ్గతం వా చిత్తం… సఉత్తరం వా చిత్తం… అనుత్తరం వా చిత్తం… సమాహితం వా చిత్తం… అసమాహితం వా చిత్తం… విముత్తం వా చిత్తం… అవిముత్తం వా చిత్తం అవిముత్తం చిత్తన్తి పజానేయ్య'న్తి, తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – 'అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరేయ్యం, సేయ్యథిదం – ఏకమ్పి జాతిం ద్వేపి జాతియో… పే॰… ఇతి సాకారం సఉద్దేసం అనేకవిహితం పుబ్బేనివాసం అనుస్సరేయ్య'న్తి, తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – 'దిబ్బేన చక్ఖునా విసుద్ధేన అతిక్కన్తమానుసకేన…పే॰… యథాకమ్మూపగే సత్తే పజానేయ్య'న్తి, తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే.

"సో సచే ఆకఙ్ఖతి – 'ఆసవానం ఖయా అనాసవం చేతోవిముత్తిం పఞ్ఞావిముత్తిం దిట్ఠేవ ధమ్మే సయం అభిఞ్ఞా సచ్ఛికత్వా ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య'న్తి, తత్ర తత్రేవ సక్ఖిభబ్బతం పాపుణాతి సతి సతి ఆయతనే"తి. చతుత్థం.

౫. ఝానసుత్తం

౩౬. "పఠమమ్పాహం , భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి ; దుతియమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; తతియమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; చతుత్థమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; ఆకాసానఞ్చాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; విఞ్ఞాణఞ్చాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి; సఞ్ఞావేదయితనిరోధమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామి.

"'పఠమమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి...పే.... పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి రూపగతం వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి [పతిట్ఠాపేతి (స్యా.), పటిపాదేతి (క.) మ. ని. ౨.౧౩౩ పస్సితబ్బం]. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా [పతిట్ఠాపేత్వా (స్యా.), పటిపాదేత్వా (క.)] అమతాయ ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా.

"సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, ఇస్సాసో వా ఇస్సాసన్తేవాసీ వా తిణపురిసరూపకే వా మత్తికాపుఞ్జే వా యోగ్గం కరిత్వా, సో అపరేన సమయేన దూరేపాతీ చ హోతి అక్ఖణవేధీ చ మహతో చ కాయస్స పదాలేతా [పదాలితా (క.) అ. ని. ౩.౧౩౪; ౪.౧౮౧]; ఏవమేవం ఖో , భిక్ఖవే, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి...పే.... పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి రూపగతం వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి . సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా అమతాయ ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. 'పఠమమ్పాహం , భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"దుతియమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ...పే.... తతియమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ... 'చతుత్థమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సుఖస్స చ పహానా దుక్ఖస్స చ పహానా పుబ్బేవ సోమనస్సదోమనస్సానం అత్థఙ్గమా అదుక్ఖమసుఖం ఉపేక్ఖాసతిపారిసుద్ధిం చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి రూపగతం వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా

అమతాయ ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా.

"సేయ్యథాపి , భిక్ఖవే, ఇస్సాసో వా ఇస్సాసన్తేవాసీ వా తిణపురిసరూపకే వా మత్తికాపుఞ్జే వా యోగ్గం కరిత్వా, సో అపరేన సమయేన దూరేపాతీ చ హోతి అక్ఖణవేధీ చ మహతో చ కాయస్స పదాలేతా ; ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సుఖస్స చ పహానా, దుక్ఖస్స చ పహానా, పుబ్బేవ సోమనస్సదోమనస్సానం అత్థఙ్గమా అదుక్ఖమసుఖం ఉపేక్ఖాసతిపారిసుద్ధిం చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి రూపగతం వేదనాగతం…పే॰… అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. 'చతుత్థమ్పాహం , భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'ఆకాసానఞ్చాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, ఝానం నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం. కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా 'అనన్తో ఆకాసో'తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా అమతాయ ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా.

"సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, ఇస్సాసో వా ఇస్సాసన్తేవాసీ వా తిణపురిసరూపకే వా మత్తికాపుఞ్జే వా యోగ్గం కరిత్వా, సో అపరేన సమయేన దూరేపాతీ చ హోతి అక్ఖణవేధీ చ మహతో చ కాయస్స పదాలేతా; ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా 'అనన్తో ఆకాసో'తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం…పే॰… అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. 'ఆకాసానఞ్చాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"'విఞ్ఞాణఞ్చాయతనమ్పాహం , భిక్ఖవే, నిస్సాయ…పే॰… ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనమ్పాహం, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి ఖో పనేతం వుత్తం . కిఞ్చేతం పటిచ్చ వుత్తం? ఇధ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'నత్థి కిఞ్చీ'తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా అమతాయ

ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా.

"సేయ్యథాపి, భిక్ఖవే, ఇస్సాసో వా ఇస్సాసన్తేవాసీ వా తిణపురిసరూపకే వా మత్తికాపుఞ్జే వా యోగ్గం కరిత్వా, సో అపరేన సమయేన దూరేపాతీ చ హోతి అక్ఖణవేధీ చ మహతో చ కాయస్స పదాలేతా; ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'నత్థి కిఞ్చీ'తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో యదేవ తత్థ హోతి వేదనాగతం సఞ్ఞాగతం సఙ్ఖారగతం విఞ్ఞాణగతం, తే ధమ్మే అనిచ్చతో దుక్ఖతో రోగతో గణ్డతో సల్లతో అఘతో ఆబాధతో పరతో పలోకతో సుఞ్ఞతో అనత్తతో సమనుపస్సతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేతి. సో తేహి ధమ్మేహి చిత్తం పటివాపేత్వా అమతాయ ధాతుయా చిత్తం ఉపసంహరతి – 'ఏతం సన్తం ఏతం పణీతం యదిదం సబ్బసఙ్ఖారసమథో సబ్బూపధిపటినిస్సగ్గో తణ్హాక్ఖయో విరాగో నిరోధో నిబ్బాన'న్తి. సో తత్థ ఠితో ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి. నో చే ఆసవానం ఖయం పాపుణాతి, తేనేవ ధమ్మరాగేన తాయ ధమ్మనన్దియా పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పరిక్ఖయా ఓపపాతికో హోతి తత్థ పరినిబ్బాయీ అనావత్తిధమ్మో తస్మా లోకా. 'ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనమ్పాహం, నిస్సాయ ఆసవానం ఖయం వదామీ'తి, ఇతి యం తం వుత్తం, ఇదమేతం పటిచ్చ వుత్తం.

"ఇతి ఖో, భిక్ఖవే, యావతా సఞ్ఞాసమాపత్తి తావతా అఞ్ఞాపటివేధో. యాని చ ఖో ఇమాని, భిక్ఖవే, నిస్సాయ ద్వే ఆయతనాని – నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసమాపత్తి చ సఞ్ఞావేదయితనిరోధో చ, ఝాయీహేతే , భిక్ఖవే, సమాపత్తికుసలేహి సమాపత్తివుట్ఠానకుసలేహి సమాపజ్జిత్వా వుట్ఠహిత్వా సమ్మా అక్ఖాతబ్బానీతి వదామీ"తి. పఞ్చమం.

౬. ఆనన్దసుత్తం

౩౭. ఏకం సమయం ఆయస్మా ఆనన్దో కోసమ్బియం విహరతి ఘోసితారామే. తత్ర ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భిక్ఖూ ఆమన్తేసి – "ఆవుసో భిక్ఖవే"తి. "ఆవుసో"తి ఖో తే భిక్ఖూ ఆయస్మతో ఆనన్దస్స పచ్చస్సోసుం. ఆయస్మా ఆనన్దో ఏతదవోచ –

"అచ్ఛరియం, ఆవుసో, అబ్భుతం, ఆవుసో! యావఞ్చిదం తేన భగవతా జానతా పస్సతా అరహతా సమ్మాసమ్బుద్ధేన సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో అనుబుద్ధో సత్తానం విసుద్ధియా సోకపరిదేవానం సమతిక్కమాయ దుక్ఖదోమనస్సానం అత్థఙ్గమాయ ఞాయస్స అధిగమాయ నిబ్బానస్స సచ్ఛికిరియాయ. తదేవ నామ చక్ఖుం భవిస్సతి తే రూపా తఞ్చాయతనం నో పటిసంవేదిస్సతి [పటిసంవేదయతి (క.)]. తదేవ నామ సోతం భవిస్సతి తే సద్దా తఞ్చాయతనం నో పటిసంవేదిస్సతి. తదేవ నామ ఘానం భవిస్సతి తే గన్ధా తఞ్చాయతనం నో పటిసంవేదిస్సతి. సావ నామ జివ్హా భవిస్సతి తే రసా తఞ్చాయతనం నో పటిసంవేదిస్సతి. సోవ నామ కాయో భవిస్సతి తే ఫోట్ఠబ్బా తఞ్చాయతనం నో పటిసంవేదిస్సతీ"తి.

ఏవం వుత్తే ఆయస్మా ఉదాయీ ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ – “సఞ్ఞీమేవ ను ఖో, ఆవుసో ఆనన్ద, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతి ఉదాహు అసఞ్ఞీ”తి? “సఞ్ఞీమేవ ఖో, ఆవుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతి, నో అసఞ్ఞీ”తి.

“కింసఞ్ఞీ పనావుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతీ”తి? “ఇధావుసో, భిక్ఖు, సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏవంసఞ్ఞీపి ఖో, ఆవుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతి.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏవంసఞ్ఞీపి ఖో, ఆవుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతి.

“పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏవంసఞ్ఞీపి ఖో , ఆవుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతీ”తి.

“ఏకమిదాహం, ఆవుసో, సమయం సాకేతే విహరామి అఞ్జనవనే మిగదాయే. అథ ఖో, ఆవుసో, జటిలవాసికా [జటిలగాహియా (సీ॰ పీ॰), జడిలభాగికా (స్యా॰)] భిక్ఖునీ యేనాహం తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా మం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. ఏకమన్తం ఠితా ఖో, ఆవుసో, జటిలవాసికా భిక్ఖునీ మం ఏతదవోచ – ‘యాయం, భన్తే ఆనన్ద, సమాధి న చాభినతో న చాపనతో న చ ససఙ్ఖారనిగ్గయ్హవారితగతో [ససఙ్ఖారనిగ్గయ్హవారితవతో (సీ॰ స్యా॰ కం॰ పీ॰), ససఙ్ఖారనిగ్గయ్హవారివావటో (క॰) అ॰ ని॰ ౩.౧౦౨; ౫.౨౭; దీ॰ ని॰ ౩.౩౫౫], విముత్తత్తా ఠితో, ఠితత్తా సన్తుసితో, సన్తుసితత్తా నో పరితస్సతి. అయం, భన్తే ఆనన్ద, సమాధి కింఫలో వుత్తో భగవతా’”తి?

“ఏవం వుత్తే, సోహం, ఆవుసో, జటిలవాసికం భిక్ఖునిం ఏతదవోచం – ‘యాయం, భగిని, సమాధి న చాభినతో న చాపనతో న చ ససఙ్ఖారనిగ్గయ్హవారితగతో, విముత్తత్తా ఠితో, ఠితత్తా సన్తుసితో, సన్తుసితత్తా నో పరితస్సతి. అయం, భగిని, సమాధి అఞ్ఞాఫలో వుత్తో భగవతా’తి. ఏవంసఞ్ఞీపి ఖో, ఆవుసో, తదాయతనం నో పటిసంవేదేతీ”తి. ఛట్ఠం.

౭. లోకాయతికసుత్తం

౩౮. అథ ఖో ద్వే లోకాయతికా బ్రాహ్మణా యేన భగవా తేనుపసఙ్కమింసు; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవతా సద్ధిం సమ్మోదింసు. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీదింసు. ఏకమన్తం నిసిన్నా ఖో తే బ్రాహ్మణా భగవన్తం ఏతదవోచుం –

“పూరణో, భో గోతమ, కస్సపో సబ్బఞ్ఞూ సబ్బదస్సావీ అపరిసేసం ఞాణదస్సనం పటిజానాతి – ‘చరతో చ మే తిట్ఠతో చ సుత్తస్స చ జాగరస్స చ సతతం సమితం ఞాణదస్సనం పచ్చుపట్ఠిత’న్తి. సో ఏవమాహ – ‘అహం అనన్తేన ఞాణేన అనన్తం లోకం జానం పస్సం విహరామీ’తి. అయమ్పి [అయమ్పి హి (స్యా॰ క॰)], భో గోతమ, నిగణ్ఠో నాటపుత్తో సబ్బఞ్ఞూ సబ్బదస్సావీ అపరిసేసం ఞాణదస్సనం పటిజానాతి – ‘చరతో చ మే తిట్ఠతో చ సుత్తస్స చ జాగరస్స చ సతతం సమితం ఞాణదస్సనం పచ్చుపట్ఠిత’న్తి. సో [సోపి (?)] ఏవమాహ – ‘అహం అనన్తేన ఞాణేన అనన్తం లోకం జానం పస్సం

విహరామీ’తి. ఇమేసం, భో గోతమ, ఉభిన్నం ఞాణవాదానం ఉభిన్నం అఞ్ఞమఞ్ఞం విపచ్చనీకవాదానం కో సచ్చం ఆహ కో ముసా”తి?

“అలం, బ్రాహ్మణా! తిట్ఠతేతం – ‘ఇమేసం ఉభిన్నం ఞాణవాదానం ఉభిన్నం అఞ్ఞమఞ్ఞం విపచ్చనీకవాదానం కో సచ్చం ఆహ కో ముసా’తి. ధమ్మం వో, బ్రాహ్మణా, దేసేస్సామి, తం సుణాథ, సాధుకం మనసి కరోథ; భాసిస్సామీ”తి. “ఏవం, భో”తి ఖో తే బ్రాహ్మణా భగవతో పచ్చస్సోసుం. భగవా ఏతదవోచ –

“సేయ్యథాపి, బ్రాహ్మణా, చత్తారో పురిసా చతుద్దిసా ఠితా పరమేన జవేన చ సమన్నాగతా పరమేన చ పదవీతిహారేన. తే ఏవరూపేన జవేన సమన్నాగతా అస్సు, సేయ్యథాపి నామ దళ్హధమ్మా [దళ్హధమ్మో (సబ్బత్థ) అం. ని. ౪.౪౫; మం. ని. ౧.౧౧౬ చ, తంసంవణ్ణనాటీకాయో చ మోగ్గల్లానబ్యాకరణఞ్చ ఓలోకేతబ్బా] ధనుగ్గహో సిక్ఖితో కతహత్థో కతూపాసనో లహుకేన అసనేన అప్పకసిరేన తిరియం తాలచ్ఛాయం [తాలచ్ఛాతిం (సీ. స్యా. పీ.), తాలచ్ఛాదిం (క.) అం. ని. ౪.౪౫; మం. ని. ౧.౧౬౧ పస్సితబ్బం] అతిపాతేయ్య; ఏవరూపేన చ పదవీతిహారేన, సేయ్యథాపి నామ పురత్థిమా సముద్దా పచ్ఛిమో సముద్దో అథ పురత్థిమాయ దిసాయ ఠితో పురిసో ఏవం వదేయ్య – ‘అహం గమనేన లోకస్స అన్తం పాపుణిస్సామీ’తి. సో అఞ్ఞత్రేవ అసితపీతఖాయితసాయితా అఞ్ఞత్ర ఉచ్చారపస్సావకమ్మా అఞ్ఞత్ర నిద్దాకిలమథపటివినోదనా వస్ససతాయుకో వస్ససతజీవీ వస్ససతం గన్త్వా అప్పత్వావ లోకస్స అన్తం అన్తరా కాలం కరేయ్య. అథ పచ్ఛిమాయ దిసాయ...పే.... అథ ఉత్తరాయ దిసాయ... అథ దక్ఖిణాయ దిసాయ ఠితో పురిసో ఏవం వదేయ్య – ‘అహం గమనేన లోకస్స అన్తం పాపుణిస్సామీ’తి. సో అఞ్ఞత్రేవ అసితపీతఖాయితసాయితా అఞ్ఞత్ర ఉచ్చారపస్సావకమ్మా అఞ్ఞత్ర నిద్దాకిలమథపటివినోదనా వస్ససతాయుకో వస్ససతజీవీ వస్ససతం గన్త్వా అప్పత్వావ లోకస్స అన్తం అన్తరా కాలం కరేయ్య. తం కిస్స హేతు? నాహం, బ్రాహ్మణా, ఏవరూపాయ సన్ధావనికాయ లోకస్స అన్తం ఞాతేయ్యం దట్ఠేయ్యం పత్తేయ్యన్తి వదామి. న చాహం, బ్రాహ్మణా, అప్పత్వావ లోకస్స అన్తం దుక్ఖస్స అన్తకిరియం వదామి.

“పఞ్చిమే, బ్రాహ్మణా, కామగుణా అరియస్స వినయే లోకోతి వుచ్చతి. కతమే పఞ్చ? చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా; సోతవిఞ్ఞేయ్యా సద్దా...పే.... ఘానవిఞ్ఞేయ్యా గన్ధా... జివ్హావిఞ్ఞేయ్యా రసా... కాయవిఞ్ఞేయ్యా ఫోట్ఠబ్బా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా; ఇమే ఖో, బ్రాహ్మణా, పఞ్చ కామగుణా అరియస్స వినయే లోకోతి వుచ్చతి.

“ఇధ, బ్రాహ్మణా, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. అయం వుచ్చతి, బ్రాహ్మణా, ‘భిక్ఖు లోకస్స అన్తమాగమ్మ, లోకస్స అన్తే విహరతి’. తమఞ్ఞే ఏవమాహంసు – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’తి. అహమ్పి హి [అహమ్పి (సీ. పీ.)], బ్రాహ్మణా, ఏవం వదామి – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’”తి.

“పున చపరం, బ్రాహ్మణా, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా...పే.... దుతియం ఝానం... తతియం ఝానం... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. అయం వుచ్చతి, బ్రాహ్మణా, ‘భిక్ఖు లోకస్స అన్తమాగమ్మ లోకస్స అన్తే విహరతి’.

తమఞ్ఞో ఏవమాహంసు – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’తి. అహమ్పి హి, బ్రాహ్మణా, ఏవం వదామి – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’’’తి.

‘‘పున చపరం, బ్రాహ్మణా, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. అయం వుచ్చతి, బ్రాహ్మణా, ‘భిక్ఖు లోకస్స అన్తమాగమ్మ లోకస్స అన్తే విహరతి’. తమఞ్ఞో ఏవమాహంసు – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’తి . అహమ్పి హి, బ్రాహ్మణా, ఏవం వదామి – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’’’తి.

‘‘పున చపరం, బ్రాహ్మణా, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి…పే॰… సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి…పే॰… సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. అయం వుచ్చతి, బ్రాహ్మణా , ‘భిక్ఖు లోకస్స అన్తమాగమ్మ లోకస్స అన్తే విహరతి’. తమఞ్ఞో ఏవమాహంసు – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’తి. అహమ్పి హి, బ్రాహ్మణా, ఏవం వదామి – ‘అయమ్పి లోకపరియాపన్నో, అయమ్పి అనిస్సటో లోకమ్హా’’’తి.

‘‘పున చపరం, బ్రాహ్మణా, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. అయం వుచ్చతి, బ్రాహ్మణా, ‘భిక్ఖు లోకస్స అన్తమాగమ్మ లోకస్స అన్తే విహరతి తిణ్ణో లోకే విసత్తిక’’’న్తి. సత్తమం.

౮. దేవాసురసఙ్గామసుత్తం

౩౯. ‘‘భూతపుబ్బం, భిక్ఖవే, దేవాసురసఙ్గామో సముపబ్యూళ్హో [సముపబ్బూళ్హో (సీ॰ పీ॰)] అహోసి. తస్మిం ఖో పన, భిక్ఖవే, సఙ్గామే అసురా జినింసు, దేవా పరాజయింసు [పరాజియింసు (సీ॰ స్యా॰ క॰)]. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, దేవా [దేవా భీతా (పీ॰)] అపయింసుయేవ [అపయంస్వేవ (సీ॰)] ఉత్తరేనాభిముఖా, అభియింసు [అభియంసు (సీ॰)] అసురా. అథ ఖో, భిక్ఖవే, దేవానం ఏతదహోసి – ‘అభియన్తేవ ఖో అసురా. యంనూన మయం దుతియమ్పి అసురేహి సఙ్గామేయ్యామా’తి. దుతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, దేవా అసురేహి సఙ్గామేసుం. దుతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, అసురావ జినింసు, దేవా పరాజయింసు. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, దేవా అపయింసుయేవ ఉత్తరేనాభిముఖా, అభియింసు అసురా’’.

అథ ఖో, భిక్ఖవే, దేవానం ఏతదహోసి – ‘అభియన్తేవ ఖో అసురా. యంనూన మయం తతియమ్పి అసురేహి సఙ్గామేయ్యామా’తి. తతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, దేవా అసురేహి సఙ్గామేసుం. తతియమ్పి ఖో , భిక్ఖవే, అసురావ జినింసు, దేవా పరాజయింసు. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, దేవా భీతా దేవపురంయేవ పవిసింసు. దేవపురగతానఞ్చ పన [పున (క॰)], భిక్ఖవే, దేవానం ఏతదహోసి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని మయం ఏతరహి అత్తనా విహరామ అకరణీయా అసురేహీ’తి. అసురానమ్పి, భిక్ఖవే, ఏతదహోసి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని దేవా ఏతరహి అత్తనా విహరన్తి అకరణీయా అమ్హేహీ’తి.

“భూతపుబ్బం , భిక్ఖవే, దేవాసురసఙ్గామో సముపబ్యూళ్హో అహోసి. తస్మిం ఖో పన, భిక్ఖవే, సఙ్గామే దేవా జినింసు, అసురా పరాజయింసు. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, అసురా అపయింసుయేవ దక్ఖిణేనాభిముఖా, అభియింసు దేవా. అథ ఖో, భిక్ఖవే, అసురానం ఏతదహోసి – ‘అభియన్తేవ ఖో దేవా. యంనూన మయం దుతియమ్పి దేవేహి సఙ్గామేయ్యామా’తి. దుతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, అసురా దేవేహి సఙ్గామేసుం. దుతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, దేవా జినింసు, అసురా పరాజయింసు. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, అసురా అపయింసుయేవ దక్ఖిణేనాభిముఖా, అభియింసు దేవా”.

అథ ఖో, భిక్ఖవే, అసురానం ఏతదహోసి – ‘అభియన్తేవ ఖో దేవా. యంనూన మయం తతియమ్పి దేవేహి సఙ్గామేయ్యామా’తి. తతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, అసురా దేవేహి సఙ్గామేసుం. తతియమ్పి ఖో, భిక్ఖవే, దేవా జినింసు, అసురా పరాజయింసు. పరాజితా చ, భిక్ఖవే, అసురా భీతా అసురపురంయేవ పవిసింసు. అసురపురగతానఞ్చ పన, భిక్ఖవే, అసురానం ఏతదహోసి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని మయం ఏతరహి అత్తనా విహరామ అకరణీయా దేవేహీ’తి. దేవానమ్పి, భిక్ఖవే, ఏతదహోసి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని అసురా ఏతరహి అత్తనా విహరన్తి అకరణీయా అమ్హేహీ’తి.

“ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, యస్మిం సమయే భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, తస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖుస్స ఏవం హోతి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దానాహం ఏతరహి అత్తనా విహరామి అకరణీయో మారస్సా’తి . మారస్సాపి, భిక్ఖవే, పాపిమతో ఏవం హోతి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని భిక్ఖు ఏతరహి అత్తనా విహరతి అకరణీయో మయ్హ’”న్తి.

“యస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే॰… దుతియం ఝానం… తతియం ఝానం… చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, తస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖుస్స ఏవం హోతి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దానాహం ఏతరహి అత్తనా విహరామి అకరణీయో మారస్సా’తి. మారస్సాపి, భిక్ఖవే, పాపిమతో ఏవం హోతి – ‘భీరుత్తానగతేన ఖో దాని భిక్ఖు ఏతరహి అత్తనా విహరతి, అకరణీయో మయ్హ’”న్తి.

“యస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. అయం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, ‘భిక్ఖు అన్తమకాసి మారం, అపదం వధిత్వా మారచక్ఖుం అదస్సనం గతో పాపిమతో తిణ్ణో లోకే విసత్తిక’”న్తి.

“యస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. అయం వుచ్చతి, భిక్ఖవే, ‘భిక్ఖు అన్తమకాసి మారం, అపదం వధిత్వా మారచక్ఖుం అదస్సనం గతో పాపిమతో తిణ్ణో లోకే విసత్తిక’”న్తి. అట్ఠమం.

౯. నాగసుత్తం

౪౦. “యస్మిం , భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స గోచరపసుతస్స హత్థీపి హత్థినియోపి హత్థికలభాపి హత్థిచ్ఛాపాపి పురతో పురతో గన్త్వా తిణగ్గాని ఛిన్దన్తి, తేన, భిక్ఖవే, ఆరఞ్ఞికో నాగో అట్టీయతి హరాయతి జిగుచ్ఛతి. యస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స గోచరపసుతస్స హత్థీపి హత్థినియోపి హత్థికలభాపి హత్థిచ్ఛాపాపి ఓభగ్గోభగ్గం సాఖాభఙ్గం ఖాదన్తి, తేన, భిక్ఖవే, ఆరఞ్ఞికో నాగో అట్టీయతి హరాయతి జిగుచ్ఛతి. యస్మిం , భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స ఓగాహం ఓతిణ్ణస్స హత్థీపి హత్థినియోపి హత్థికలభాపి హత్థిచ్ఛాపాపి పురతో పురతో గన్త్వా సోణ్డాయ ఉదకం ఆలోళేన్తి, తేన, భిక్ఖవే, ఆరఞ్ఞికో నాగో అట్టీయతి హరాయతి జిగుచ్ఛతి. యస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స ఓగాహా ఉత్తిణ్ణస్స హత్థినియో కాయం ఉపనిఘంసన్తియో గచ్ఛన్తి, తేన, భిక్ఖవే, ఆరఞ్ఞికో నాగో అట్టీయతి హరాయతి జిగుచ్ఛతి.

“తస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స ఏవం హోతి – ‘అహం ఖో ఏతరహి ఆకిణ్ణో విహరామి హత్థీహి హత్థినీహి హత్థికలభేహి హత్థిచ్ఛాపేహి . ఛిన్నగ్గాని చేవ తిణాని ఖాదామి, ఓభగ్గోభగ్గఞ్చ మే సాఖాభఙ్గం ఖాదన్తి [ఖాదితం (స్యా. క.) మహావ. ౪౬౭ పస్సితబ్బం], ఆవిలాని చ పానీయాని పివామి, ఓగాహా చ [ఓగాహాపి చ (స్యా. క.) మహావ. ౪౬౭ పస్సితబ్బం] మే ఉత్తిణ్ణస్స హత్థినియో కాయం ఉపనిఘంసన్తియో గచ్ఛన్తి. యంనూనాహం ఏకో గణస్మా వూపకట్ఠో విహరేయ్య’న్తి. సో అపరేన సమయేన ఏకో గణస్మా వూపకట్ఠో విహరతి, అచ్ఛిన్నగ్గాని చేవ తిణాని ఖాదతి, ఓభగ్గోభగ్గఞ్చస్స సాఖాభఙ్గం న ఖాదన్తి [న ఓభగ్గోభగ్గఞ్చ సాఖాభఙ్గ ఖాదతి (స్యా. క.)], అనావిలాని చ పానీయాని పివతి, ఓగాహా చస్స ఉత్తిణ్ణస్స న హత్థినియో కాయం ఉపనిఘంసన్తియో గచ్ఛన్తి.

“తస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే ఆరఞ్ఞికస్స నాగస్స ఏవం హోతి – ‘అహం ఖో పుబ్బే ఆకిణ్ణో విహాసిం హత్థీహి హత్థినీహి హత్థికలభేహి హత్థిచ్ఛాపేహి, ఛిన్నగ్గాని చేవ తిణాని ఖాదిం, ఓభగ్గోభగ్గఞ్చ మే సాఖాభఙ్గం ఖాదింసు, ఆవిలాని చ పానీయాని అపాయిం, ఓగాహా [ఏత్థ పిసద్దో సబ్బత్థపి నత్థి] చ మే ఉత్తిణ్ణస్స హత్థినియో కాయం ఉపనిఘంసన్తియో అగమంసు. సోహం ఏతరహి ఏకో గణస్మా వూపకట్ఠో విహరామి, అచ్ఛిన్నగ్గాని చేవ తిణాని ఖాదామి, ఓభగ్గోభగ్గఞ్చ మే సాఖాభఙ్గం న ఖాదన్తి, అనావిలాని చ పానీయాని పివామి, ఓగాహా చ మే ఉత్తిణ్ణస్స న హత్థినియో కాయం ఉపనిఘంసన్తియో గచ్ఛన్తీ’తి. సో సోణ్డాయ సాఖాభఙ్గం భఞ్జిత్వా సాఖాభఙ్గేన కాయం పరిమజ్జిత్వా అత్తమనో సోణ్డం సంహరతి [కణ్డుం సంహన్తి (సీ. పీ.) కణ్డుం సంహనతి (స్యా.), ఏత్థ కణ్డువనదుక్ఖం వినేతీతి అత్థో],.

“ఏవమేవం ఖో, భిక్ఖవే, యస్మిం సమయే భిక్ఖు ఆకిణ్ణో విహరతి భిక్ఖూహి భిక్ఖునీహి ఉపాసకేహి ఉపాసికాహి రఞ్ఞా రాజమహామత్తేహి తిత్థియేహి తిత్థియసావకేహి, తస్మిం, భిక్ఖవే, సమయే భిక్ఖుస్స ఏవం హోతి – ‘అహం ఖో ఏతరహి ఆకిణ్ణో విహరామి భిక్ఖూహి భిక్ఖునీహి ఉపాసకేహి ఉపాసికాహి రఞ్ఞా రాజమహామత్తేహి తిత్థియేహి తిత్థియసావకేహి. యంనూనాహం ఏకో గణస్మా వూపకట్ఠో విహరేయ్య’న్తి. సో వివిత్తం సేనాసనం భజతి అరఞ్ఞం రుక్ఖమూలం పబ్బతం కన్దరం గిరిగుహం సుసానం వనపత్థం అబ్భోకాసం పలాలపుఞ్జం . సో అరఞ్ఞగతో వా రుక్ఖమూలగతో వా సుఞ్ఞాగారగతో వా నిసీదతి పల్లఙ్కం ఆభుజిత్వా ఉజుం కాయం పణిధాయ పరిముఖం సతిం ఉపట్ఠపేత్వా.

“సో అభిజ్ఝం లోకే పహాయ విగతాభిజ్ఝేన చేతసా విహరతి, అభిజ్ఝాయ చిత్తం పరిసోధేతి; బ్యాపాదపదోసం పహాయ అబ్యాపన్నచిత్తో విహరతి సబ్బపాణభూతహితానుకమ్పీ, బ్యాపాదపదోసా చిత్తం పరిసోధేతి; థినమిద్ధం పహాయ

విగతథినమిద్ధో విహరతి ఆలోకసఞ్ఞీ సతో సమ్పజానో, థినమిద్ధా చిత్తం పరిసోధేతి; ఉద్ధచ్చకుక్కుచ్చం పహాయ అనుద్ధతో విహరతి అజ్ఝత్తం వూపసన్తచిత్తో, ఉద్ధచ్చకుక్కుచ్చా చిత్తం పరిసోధేతి; విచికిచ్ఛం పహాయ తిణ్ణవిచికిచ్ఛో విహరతి అకథంకథీ కుసలేసు ధమ్మేసు, విచికిచ్ఛాయ చిత్తం పరిసోధేతి. సో ఇమే పఞ్చ నీవరణే పహాయ చేతసో ఉపక్కిలేసే పఞ్ఞాయ దుబ్బలీకరణే వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో అత్తమనో సోణ్డం సంహరతి [కణ్డుం సంహన్తి (సీ. పీ.), కణ్డుం సంహనతి (స్యా.), ఏత్థ కణ్డువనసదిసం ఝానపటిపక్ఖం కిలేసదుక్ఖం వినేతీతి అత్థో]. వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే.… దుతియం ఝానం… తతియం ఝానం… చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో అత్తమనో సోణ్డం సంహరతి.

"సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా 'అనన్తో ఆకాసో'తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. సో అత్తమనో సోణ్డం సంహరతి. సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'అనన్తం విఞ్ఞాణ'న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'నత్థి కిఞ్చీ'తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి… సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. సో అత్తమనో సోణ్డం సంహరతీ"తి. నవమం.

౧౦. తపుస్ససుత్తం

౪౧. ఏకం సమయం భగవా మల్లేసు విహరతి ఉరువేలకప్పం నామ మల్లానం నిగమో. అథ ఖో భగవా పుబ్బణ్హసమయం నివాసేత్వా పత్తచీవరమాదాయ ఉరువేలకప్పం పిణ్డాయ పావిసి. ఉరువేలకప్పే పిణ్డాయ చరిత్వా పచ్ఛాభత్తం పిణ్డపాతపటిక్కన్తో ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఆమన్తేసి – "ఇధేవ తావ త్వం, ఆనన్ద, హోహి, యావాహం మహావనం అజ్ఝోగాహామి దివావిహారాయా"తి. "ఏవం, భన్తే"తి ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవతో పచ్చస్సోసి. అథ ఖో భగవా మహావనం అజ్ఝోగాహేత్వా అఞ్ఞతరస్మిం రుక్ఖమూలే దివావిహారం నిసీది.

అథ ఖో తపుస్సో గహపతి యేనాయస్మా ఆనన్దో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మన్తం ఆనన్దం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో తపుస్సో గహపతి ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ –

"మయం, భన్తే ఆనన్ద, గిహీ కామభోగినో కామారామా కామరతా కామసమ్ముదితా. తేసం నో, భన్తే, అమ్హాకం గిహీనం కామభోగీనం కామారామానం కామరతానం కామసమ్ముదితానం పపాతో వియ ఖాయతి, యదిదం నేక్ఖమ్మం. సుతం మేతం, భన్తే, 'ఇమస్మిం ధమ్మవినయే దహరానం దహరానం భిక్ఖూనం నేక్ఖమ్మే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో' [పస్సతం (?)]. తయిదం, భన్తే, ఇమస్మిం ధమ్మవినయే భిక్ఖూనం బహునా జనేన విసభాగో, యదిదం నేక్ఖమ్మ"న్తి.

"అత్థి ఖో ఏతం, గహపతి, కథాపాభతం భగవన్తం దస్సనాయ. ఆయామ, గహపతి, యేన భగవా తేనుపసఙ్కమిస్సామ; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవతో ఏతమత్థం ఆరోచేస్సామ. యథా నో భగవా బ్యాకరిస్సతి తథా నం ధారేస్సామా"తి.

“ఏవం, భన్తే”తి ఖో తపుస్సో గహపతి ఆయస్మతో ఆనన్దస్స పచ్చస్సోసి. అథ ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో తపుస్సేన గహపతినా సద్ధిం యేన భగవా తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా భగవన్తం అభివాదేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఆనన్దో భగవన్తం ఏతదవోచ –

“అయం , భన్తే, తపుస్సో గహపతి ఏవమాహ – ‘మయం, భన్తే ఆనన్ద, గిహీ కామభోగినో కామారామా కామరతా కామసమ్ముదితా, తేసం నో భన్తే, అమ్హాకం గిహీనం కామభోగీనం కామారామానం కామరతానం కామసమ్ముదితానం పపాతో వియ ఖాయతి, యదిదం నేక్ఖమ్మం’. సుతం మేతం, భన్తే, ‘ఇమస్మిం ధమ్మవినయే దహరానం దహరానం భిక్ఖూనం నేక్ఖమ్మే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తయిదం, భన్తే, ఇమస్మిం ధమ్మవినయే భిక్ఖూనం బహునా జనేన విసభాగో యదిదం నేక్ఖమ్మ’”న్తి.

“ఏవమేతం, ఆనన్ద, ఏవమేతం, ఆనన్ద! మయ్హమ్పి ఖో, ఆనన్ద, పుబ్బేవ సమ్బోధా అనభిసమ్బుద్ధస్స బోధిసత్తస్సేవ సతో ఏతదహోసి – ‘సాధు నేక్ఖమ్మం , సాధు పవివేకో’తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నేక్ఖమ్మే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే నేక్ఖమ్మే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కామేసు ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, నేక్ఖమ్మే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో . తస్మా మే నేక్ఖమ్మే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం కామేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం [బహులీకరేయ్యం (సీ॰ స్యా॰ పీ॰)], నేక్ఖమ్మే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే నేక్ఖమ్మే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన కామేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, నేక్ఖమ్మే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నేక్ఖమ్మే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, వివిచ్చేవ కామేహి వివిచ్చ అకుసలేహి ధమ్మేహి సవితక్కం సవిచారం వివేకజం పీతిసుఖం పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో కామసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో . సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే కామసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే॰… దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, అవితక్కే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే అవితక్కే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘వితక్కేసు ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, అవితక్కే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే అవితక్కే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం వితక్కేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, అవితక్కే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే అవితక్కే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో

అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన వితక్కేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, అవితక్కే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, అవితక్కే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, వితక్కవిచారానం వూపసమా...పే.... దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో వితక్కసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే వితక్కసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

"తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'యంనూనాహం పీతియా చ విరాగా ఉపేక్ఖకో చ విహరేయ్యం సతో చ సమ్పజానో సుఖఞ్చ కాయేన పటిసంవేదేయ్యం యం తం అరియా ఆచిక్ఖన్తి – ఉపేక్ఖకో సతిమా సుఖవిహారీతి తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య'న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నిప్పీతికే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో , యేన మే నిప్పీతికే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'పీతియా ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, నిప్పీతికే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే నిప్పీతికే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'సచే ఖో అహం పీతియా ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, నిప్పీతికే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే నిప్పీతికే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన పీతియా ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, నిప్పీతికే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నిప్పీతికే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, పీతియా చ విరాగా...పే.... తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో పీతిసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే పీతిసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

"తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'యంనూనాహం సుఖస్స చ పహానా దుక్ఖస్స చ పహానా పుబ్బేవ సోమనస్సదోమనస్సానం అత్థఙ్గమా అదుక్ఖమసుఖం ఉపేక్ఖాసతిపారిసుద్ధిం చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య'న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, అదుక్ఖమసుఖే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే అదుక్ఖమసుఖే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'ఉపేక్ఖాసుఖే ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, అదుక్ఖమసుఖే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే అదుక్ఖమసుఖే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – 'సచే ఖో అహం ఉపేక్ఖాసుఖే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, అదుక్ఖమసుఖే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే అదుక్ఖమసుఖే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో'. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన ఉపేక్ఖాసుఖే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం అదుక్ఖమసుఖే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, అదుక్ఖమసుఖే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో

అహం, ఆనన్ద, సుఖస్స చ పహానా...పే.... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో ఉపేక్ఖాసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే ఉపేక్ఖాసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా “అనన్తో ఆకాసో”తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఆకాసానఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే ఆకాసానఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘రూపేసు ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ అబహులీకతో, ఆకాసానఞ్చాయతనే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే ఆకాసానఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం రూపేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే ఆకాసానఞ్చాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన రూపేసు ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఆకాసానఞ్చాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా ‘అనన్తో ఆకాసో’తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో రూపసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే రూపసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ “అనన్తం విఞ్ఞాణ”న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘ఆకాసానఞ్చాయతనే ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ అబహులీకతో, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన ఆకాసానఞ్చాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘అనన్తం

విఞ్ఞాణ’న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో ఆకాసానఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ ; ఏవమేవస్స మే ఆకాసానఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ నత్థి కిఞ్చీతి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన విఞ్ఞాణఞ్చాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ ‘నత్థి కిఞ్చీ’తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా విహారేన విహరతో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు కో పచ్చయో, యేన మే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఇమినా

విహారేన విహరతో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో. సేయ్యథాపి, ఆనన్ద, సుఖినో దుక్ఖం ఉప్పజ్జేయ్య యావదేవ ఆబాధాయ; ఏవమేవస్స మే ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసహగతా సఞ్ఞామనసికారా సముదాచరన్తి. స్వస్స మే హోతి ఆబాధో.

“తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘యంనూనాహం నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరేయ్య’న్తి. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘కో ను ఖో హేతు, కో పచ్చయో, యేన మే సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’? తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే ఖో మే ఆదీనవో అదిట్ఠో, సో చ మే అబహులీకతో, సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చ ఆనిసంసో అనధిగతో, సో చ మే అనాసేవితో. తస్మా మే సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చిత్తం న పక్ఖన్దతి నప్పసీదతి న సన్తిట్ఠతి న విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, ఏతదహోసి – ‘సచే ఖో అహం నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులం కరేయ్యం, సఞ్ఞావేదయితనిరోధే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవేయ్యం, ఠానం ఖో పనేతం విజ్జతి యం మే సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చిత్తం పక్ఖన్దేయ్య పసీదేయ్య సన్తిట్ఠేయ్య విముచ్చేయ్య ఏతం సన్తన్తి పస్సతో’. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, అపరేన సమయేన నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనే ఆదీనవం దిస్వా తం బహులమకాసిం , సఞ్ఞావేదయితనిరోధే ఆనిసంసం అధిగమ్మ తమాసేవిం. తస్స మయ్హం, ఆనన్ద, సఞ్ఞావేదయితనిరోధే చిత్తం పక్ఖన్దతి పసీదతి సన్తిట్ఠతి విముచ్చతి ఏతం సన్తన్తి పస్సతో. సో ఖో అహం, ఆనన్ద, సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరామి, పఞ్ఞాయ చ మే దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖయం అగమంసు.

“యావకీవఞ్చాహం , ఆనన్ద, ఇమా నవ అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తియో న ఏవం అనులోమపటిలోమం సమాపజ్జిమ్పి వుట్ఠహిమ్పి, నేవ తావాహం, ఆనన్ద, సదేవకే లోకే సమారకే సబ్రహ్మకే సస్సమణబ్రాహ్మణియా పజాయ సదేవమనుస్సాయ ‘అనుత్తరం సమ్మాసమ్బోధిం అభిసమ్బుద్ధో’తి పచ్చఞ్ఞాసిం. యతో చ ఖో అహం, ఆనన్ద, ఇమా నవ అనుపుబ్బవిహారసమాపత్తియో ఏవం అనులోమపటిలోమం సమాపజ్జిమ్పి వుట్ఠహిమ్పి, అథాహం, ఆనన్ద, సదేవకే లోకే సమారకే సబ్రహ్మకే సస్సమణబ్రాహ్మణియా పజాయ సదేవమనుస్సాయ ‘అనుత్తరం సమ్మాసమ్బోధిం అభిసమ్బుద్ధో’తి పచ్చఞ్ఞాసిం. ఞాణఞ్చ పన మే దస్సనం ఉదపాది – ‘అకుప్పా మే చేతోవిముత్తి [విముత్తి (క. సీ. క.)], అయమన్తిమా జాతి, నత్థి దాని పునబ్భవో’”తి. దసమం.

మహావగ్గో చతుత్థో.

తస్సుద్దానం –

ద్వే విహారా చ నిబ్బానం, గావీ ఝానేన పఞ్చమం;
ఆనన్దో బ్రాహ్మణా దేవో, నాగేన తపుస్సేన చాతి.

౫. సామఞ్ఞవగ్గో

౧. సమ్బాధసుత్తం

౪౨. ఏకం సమయం ఆయస్మా ఆనన్దో కోసమ్బియం విహరతి ఘోసితారామే. అథ ఖో ఆయస్మా ఉదాయీ యేనాయస్మా ఆనన్దో తేనుపసఙ్కమి; ఉపసఙ్కమిత్వా ఆయస్మతా ఆనన్దేన సద్ధిం సమ్మోది. సమ్మోదనీయం కథం సారణీయం వీతిసారేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో ఖో ఆయస్మా ఉదాయీ ఆయస్మన్తం ఆనన్దం ఏతదవోచ – "వుత్తమిదం, ఆవుసో, పఞ్చాలచణ్డేన దేవపుత్తేన –

"సమ్బాధే గతం [సమ్బాధే వత (సీ.)] ఓకాసం, అవిద్వా భూరిమేధసో;
యో ఝానమబుజ్ఝి బుద్ధో, పటిలీననిసభో మునీ"తి.

"కతమో, ఆవుసో, సమ్బాధో, కతమో సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా"తి? "పఞ్చిమే, ఆవుసో, కామగుణా సమ్బాధో వుత్తో భగవతా. కతమే పఞ్చ? చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా, సోతవిఞ్ఞేయ్యా సద్దా...పే.... ఘానవిఞ్ఞేయ్యా గన్ధా... జివ్హావిఞ్ఞేయ్యా రసా... కాయవిఞ్ఞేయ్యా ఫోట్ఠబ్బా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా. ఇమే ఖో, ఆవుసో, పఞ్చ కామగుణా సమ్బాధో వుత్తో భగవతా.

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి...పే.... పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ వితక్కవిచారా అనిరుద్ధా హోన్తి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా...పే.... దుతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన . తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ పీతి అనిరుద్ధా హోతి , అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు పీతియా చ విరాగా...పే.... తతియం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ ఉపేక్ఖాసుఖం అనిరుద్ధం హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సుఖస్స చ పహానా...పే.... చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ రూపసఞ్ఞా అనిరుద్ధా హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా 'అనన్తో ఆకాసో'తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే

ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ ఆకాసానఞ్చాయతనసఞ్ఞా అనిరుద్ధా హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకాసానఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'అనన్తం విఞ్ఞాణ'న్తి విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన . తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ విఞ్ఞాణఞ్చాయతనసఞ్ఞా అనిరుద్ధా హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం సమతిక్కమ్మ 'నత్థి కిఞ్చీ'తి ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా అనిరుద్ధా హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా పరియాయేన. తత్రాపత్థి సమ్బాధో. కిఞ్చ తత్థ సమ్బాధో? యదేవ తత్థ నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనసఞ్ఞా అనిరుద్ధా హోతి, అయమేత్థ సమ్బాధో.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సమ్బాధే ఓకాసాధిగమో వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. పఠమం.

౨. కాయసక్ఖీసుత్తం

౪౩. ""కాయసక్ఖీ కాయసక్ఖీ'తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, కాయసక్ఖీ వుత్తో భగవతా"తి? "ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, కాయసక్ఖీ వుత్తో భగవతా పరియాయేన.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు వితక్కవిచారానం వూపసమా…పే॰… దుతియం ఝానం… తతియం ఝానం… చతుత్థం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, కాయసక్ఖీ వుత్తో భగవతా పరియాయేన.

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో రూపసఞ్ఞానం సమతిక్కమా పటిఘసఞ్ఞానం అత్థఙ్గమా నానత్తసఞ్ఞానం అమనసికారా 'అనన్తో ఆకాసో'తి ఆకాసానఞ్చాయతనం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, కాయసక్ఖీ వుత్తో భగవతా పరియాయేన…పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, కాయసక్ఖీ వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. దుతియం.

౩. పఞ్ఞావిముత్తసుత్తం

౪౪. "'పఞ్ఞావిముత్తో పఞ్ఞావిముత్తో'తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, పఞ్ఞావిముత్తో వుత్తో భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చ నం పజానాతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, పఞ్ఞావిముత్తో వుత్తో భగవతా పరియాయేన…పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి, పఞ్ఞాయ చ నం పజానాతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, పఞ్ఞావిముత్తో వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. తతియం.

౪. ఉభతోభాగవిముత్తసుత్తం

౪౫. "'ఉభతోభాగవిముత్తో ఉభతోభాగవిముత్తో'తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, ఉభతోభాగవిముత్తో వుత్తో భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి, పఞ్ఞాయ చ నం పజానాతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, ఉభతోభాగవిముత్తో వుత్తో భగవతా పరియాయేన…పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. యథా యథా చ తదాయతనం తథా తథా నం కాయేన ఫుసిత్వా విహరతి, పఞ్ఞాయ చ నం పజానాతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, ఉభతోభాగవిముత్తో వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. చతుత్థం.

౫. సన్దిట్ఠికధమ్మసుత్తం

౪౬. "'సన్దిట్ఠికో ధమ్మో సన్దిట్ఠికో ధమ్మో'తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికో ధమ్మో వుత్తో భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికో ధమ్మో వుత్తో భగవతా పరియాయేన…పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికో ధమ్మో వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. పఞ్చమం.

౬. సన్దిట్ఠికనిబ్బానసుత్తం

౪౭. "'సన్దిట్ఠికం నిబ్బానం సన్దిట్ఠికం నిబ్బాన'న్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికం నిబ్బానం వుత్తం భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికం నిబ్బానం వుత్తం భగవతా పరియాయేన…పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, సన్దిట్ఠికం నిబ్బానం వుత్తం భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. ఛట్ఠం.

౭. నిబ్బానసుత్తం

౪౮. "'నిబ్బానం నిబ్బాన'న్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి…పే॰…. సత్తమం.

౮. పరినిబ్బానసుత్తం

౪౯. "'పరినిబ్బానం పరినిబ్బాన'న్తి…పే॰…. అట్ఠమం.

౯. తదఙ్గనిబ్బానసుత్తం

౫౦. "'తదఙ్గనిబ్బానం తదఙ్గనిబ్బాన'న్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి…పే॰…. నవమం.

౧౦. దిట్ఠధమ్మనిబ్బానసుత్తం

౫౧. "'దిట్ఠధమ్మనిబ్బానం దిట్ఠధమ్మనిబ్బాన'న్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో దిట్ఠధమ్మనిబ్బానం వుత్తం భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి …పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, దిట్ఠధమ్మనిబ్బానం వుత్తం భగవతా పరియాయేన …పే॰….

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, దిట్ఠధమ్మనిబ్బానం వుత్తం భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. దసమం.

సామఞ్ఞవగ్గో పఞ్చమో.

తస్సుద్దానం –

సమ్బాధో కాయసక్ఖీ పఞ్ఞా,
ఉభతోభాగో సన్దిట్ఠికా ద్వే;
నిబ్బానం పరినిబ్బానం,
తదఙ్గదిట్ఠధమ్మికేన చాతి.

పఠమపణ్ణాసకం సమత్తం.

౨. దుతియపణ్ణాసకం

(៦) ១. ఖేమవగ్గో

౧. ఖేమసుత్తం

౫౨. "'ఖేమం ఖేమ'న్తి , ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, ఖేమం వుత్తం భగవతా"తి?

"ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి...పే.... పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, ఖేమం వుత్తం భగవతా పరియాయేన...పే....

"పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, ఖేమం వుత్తం భగవతా నిప్పరియాయేనా"తి. పఠమం.

౨. ఖేమప్పత్తసుత్తం

౫౩. ఖేమప్పత్తో ఖేమప్పత్తోతి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... దుతియం.

౩. అమతసుత్తం

౫౪. అమతం అమతన్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... తతియం.

౪. అమతప్పత్తసుత్తం

౫౫. అమతప్పత్తో అమతప్పత్తోతి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... చతుత్థం.

౫. అభయసుత్తం

౫౬. అభయం అభయన్తి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... పఞ్చమం.

౬. అభయప్పత్తసుత్తం

౫౭. అభయప్పత్తో అభయప్పత్తోతి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... ఛట్ఠం.

౭. పస్సద్ధిసుత్తం

౫౮. పస్సద్ధి పస్సద్ధీతి, ఆవుసో, వుచ్చతి...పే.... సత్తమం.

౮. అనుపుబ్బపస్సద్ధిసుత్తం

౨౯. అనుపుబ్బపస్సద్ధి అనుపుబ్బపస్సద్ధీతి, ఆవుసో, వుచ్చతి…పే॰… అట్ఠమం.

౯. నిరోధసుత్తం

౬౦. నిరోధో నిరోధోతి, ఆవుసో, వుచ్చతి…పే॰… నవమం.

౧౦. అనుపుబ్బనిరోధసుత్తం

౬౧. ‘‘‘అనుపుబ్బనిరోధో అనుపుబ్బనిరోధో’తి, ఆవుసో, వుచ్చతి. కిత్తావతా ను ఖో, ఆవుసో, అనుపుబ్బనిరోధో వుత్తో భగవతా’’తి?

‘‘ఇధావుసో, భిక్ఖు వివిచ్చేవ కామేహి…పే॰… పఠమం ఝానం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, అనుపుబ్బనిరోధో వుత్తో భగవతా పరియాయేన…పే॰… .

‘‘పున చపరం, ఆవుసో, భిక్ఖు సబ్బసో నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమతిక్కమ్మ సఞ్ఞావేదయితనిరోధం ఉపసమ్పజ్జ విహరతి, పఞ్ఞాయ చస్స దిస్వా ఆసవా పరిక్ఖీణా హోన్తి. ఏత్తావతాపి ఖో, ఆవుసో, అనుపుబ్బనిరోధో వుత్తో భగవతా నిప్పరియాయేనా’’తి. దసమం.

౧౧. అభబ్బసుత్తం

౬౨. ‘‘నవ, భిక్ఖవే, ధమ్మే అప్పహాయ అభబ్బో అరహత్తం సచ్ఛికాతుం. కతమే నవ? రాగం, దోసం, మోహం, కోధం, ఉపనాహం, మక్ఖం, పళాసం, ఇస్సం, మచ్ఛరియం – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ ధమ్మే అప్పహాయ అభబ్బో అరహత్తం సచ్ఛికాతుం.

‘‘నవ, భిక్ఖవే, ధమ్మే పహాయ భబ్బో అరహత్తం సచ్ఛికాతుం. కతమే నవ? రాగం, దోసం, మోహం, కోధం, ఉపనాహం, మక్ఖం, పళాసం, ఇస్సం, మచ్ఛరియం – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, నవ ధమ్మే పహాయ భబ్బో అరహత్తం సచ్ఛికాతు’’న్తి. ఏకాదసమం.

ఖేమవగ్గో పఠమో.

తస్సుద్దానం –

ఖేమో చ అమతఞ్చేవ, అభయం పస్సద్ధియేన చ;
నిరోధో అనుపుబ్బో చ, ధమ్మం పహాయ భబ్బేన చాతి.

(๒) ๒. సతిపట్ఠానవగ్గో

๑. సిక్ఖాదుబ్బల్యసుత్తం

๖๓. "పఞ్చిమాని , భిక్ఖవే, సిక్ఖాదుబ్బల్యాని. కతమాని పఞ్చ? పాణాతిపాతో, అదిన్నాదానం, కామేసుమిచ్ఛాచారో, ముసావాదో, సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానం – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ సిక్ఖాదుబ్బల్యాని.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కాయే కాయానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం; వేదనాసు... పే.... చిత్తే...పే.... ధమ్మేసు ధమ్మానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా"తి. పఠమం.

๒. నీవరణసుత్తం

๖๔. "పఞ్చిమాని, భిక్ఖవే, నీవరణాని. కతమాని పఞ్చ? కామచ్ఛన్దనీవరణం, బ్యాపాదనీవరణం, థినమిద్ధనీవరణం , ఉద్ధచ్చకుక్కుచ్చనీవరణం, విచికిచ్ఛానీవరణం – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ నీవరణాని.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం నీవరణానం పహానాయ చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కాయే కాయానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం; వేదనాసు... పే.... చిత్తే...పే.... ధమ్మేసు ధమ్మానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం నీవరణానం పహానాయ ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా"తి. దుతియం.

๓. కామగుణసుత్తం

๖๕. "పఞ్చిమే, భిక్ఖవే, కామగుణా. కతమే పఞ్చ? చక్ఖువిఞ్ఞేయ్యా రూపా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా, సోతవిఞ్ఞేయ్యా సద్దా...పే.... ఘానవిఞ్ఞేయ్యా గన్ధా... జివ్హావిఞ్ఞేయ్యా రసా... కాయవిఞ్ఞేయ్యా ఫోట్ఠబ్బా ఇట్ఠా కన్తా మనాపా పియరూపా కామూపసంహితా రజనీయా. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ కామగుణా.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం కామగుణానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా"తి. తతియం.

๔. ఉపాదానక్ఖన్ధసుత్తం

๖๖. "పఞ్చిమే, భిక్ఖవే, ఉపాదానక్ఖన్ధా. కతమే పఞ్చ? రూపుపాదానక్ఖన్ధో, వేదనుపాదానక్ఖన్ధో, సఞ్ఞుపాదానక్ఖన్ధో, సఙ్ఖారుపాదానక్ఖన్ధో, విఞ్ఞాణుపాదానక్ఖన్ధో – ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చుపాదానక్ఖన్ధా.

“ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం ఉపాదానక్ఖన్ధానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. చతుత్థం.

౫. ఓరమ్భాగియసుత్తం

౬౭. “పఞ్చిమాని, భిక్ఖవే, ఓరమ్భాగియాని సంయోజనాని. కతమాని పఞ్చ? సక్కాయదిట్ఠి, విచికిచ్ఛా, సీలబ్బతపరామాసో, కామచ్ఛన్దో, బ్యాపాదో – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చోరమ్భాగియాని సంయోజనాని.

“ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం ఓరమ్భాగియానం సంయోజనానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. పఞ్చమం.

౬. గతిసుత్తం

౬౮. “పఞ్చిమా, భిక్ఖవే, గతియో. కతమా పఞ్చ? నిరయో, తిరచ్ఛానయోని , పేత్తివిసయో, మనుస్సా, దేవా – ఇమా ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ గతియో.

“ఇమాసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం గతీనం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. ఛట్ఠం.

౭. మచ్ఛరియసుత్తం

౬౯. “పఞ్చిమాని, భిక్ఖవే, మచ్ఛరియాని. కతమాని పఞ్చ? ఆవాసమచ్ఛరియం, కులమచ్ఛరియం, లాభమచ్ఛరియం, వణ్ణమచ్ఛరియం, ధమ్మమచ్ఛరియం – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ మచ్ఛరియాని.

“ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం మచ్ఛరియానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. సత్తమం.

౮. ఉద్ధమ్భాగియసుత్తం

౭౦. “పఞ్చిమాని , భిక్ఖవే, ఉద్ధమ్భాగియాని సంయోజనాని. కతమాని పఞ్చ? రూపరాగో, అరూపరాగో, మానో, ఉద్ధచ్చం, అవిజ్జా – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చుద్ధమ్భాగియాని సంయోజనాని.

“ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం ఉద్ధమ్భాగియానం సంయోజనానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. అట్ఠమం.

౯. చేతోఖిలసుత్తం

౭౧. [అ. ని. ౫.౨౦౫; దీ. ని. ౩.౩౧౯; మ. ని. ౧.౧౮౫] “పఞ్చిమే , భిక్ఖవే, చేతోఖిలా [చేతోఖీలా (క.)]. కతమే పఞ్చ? ఇధ భిక్ఖవే, భిక్ఖు సత్థరి కఙ్ఖతి విచికిచ్ఛతి నాధిముచ్చతి న సమ్పసీదతి. యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సత్థరి కఙ్ఖతి

విచికిచ్ఛతి నాధిముచ్చతి న సమ్పసీదతి, తస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ. యస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ , అయం పఠమో చేతోఖిలో.

“పున చపరం, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ధమ్మే కఙ్ఖతి...పే.... సఙ్ఘే కఙ్ఖతి... సిక్ఖాయ కఙ్ఖతి... సబ్రహ్మచారీసు కుపితో హోతి అనత్తమనో ఆహతచిత్తో ఖిలజాతో. యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు సబ్రహ్మచారీసు కుపితో హోతి అనత్తమనో ఆహతచిత్తో ఖిలజాతో, తస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ. యస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ, అయం పఞ్చమో చేతోఖిలో.

“ఇమేసం, ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతోఖిలానం పహానాయ...పే.... ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. నవమం.

౧౦. చేతసోవినిబన్ధసుత్తం

౭౨. “పఞ్చిమే , భిక్ఖవే, చేతసోవినిబన్ధా [చేతోవినిబద్ధా (సారత్థదీపనీటీకా) అ॰ ని॰ ౫.౨౦౬; దీ॰ ని॰ ౩.౩౨౦]. కతమే పఞ్చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కామేసు అవీతరాగో హోతి అవిగతచ్ఛన్దో అవిగతపేమో అవిగతపిపాసో అవిగతపరిళాహో అవిగతతణ్హో. యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కామేసు అవీతరాగో హోతి అవిగతచ్ఛన్దో అవిగతపేమో అవిగతపిపాసో అవిగతపరిళాహో అవిగతతణ్హో, తస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ. యస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ, అయం పఠమో చేతసోవినిబన్ధో.

“పున చపరం, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కాయే అవీతరాగో హోతి...పే.... రూపే అవీతరాగో హోతి... యావదత్థం ఉదరావదేహకం భుఞ్జిత్వా సేయ్యసుఖం పస్ససుఖం మిద్ధసుఖం అనుయుత్తో విహరతి ... అఞ్ఞతరం దేవనికాయం పణిధాయ బ్రహ్మచరియం చరతి – ‘ఇమినాహం సీలేన వా వతేన వా తపేన వా బ్రహ్మచరియేన వా దేవో వా భవిస్సామి దేవఞ్ఞతరో వా’తి. యో సో, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అఞ్ఞతరం దేవనికాయం పణిధాయ బ్రహ్మచరియం చరతి – ‘ఇమినాహం సీలేన వా వతేన వా తపేన వా బ్రహ్మచరియేన వా దేవో వా భవిస్సామి దేవఞ్ఞతరో వా’తి, తస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ. యస్స చిత్తం న నమతి ఆతప్పాయ అనుయోగాయ సాతచ్చాయ పధానాయ, అయం పఞ్చమో చేతసోవినిబన్ధో. ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ చేతసోవినిబన్ధా.

“ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కాయే కాయానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం; వేదనాసు... పే.... చిత్తే...పే.... ధమ్మేసు ధమ్మానుపస్సీ విహరతి ఆతాపీ సమ్పజానో సతిమా వినేయ్య లోకే అభిజ్ఝాదోమనస్సం. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ ఇమే చత్తారో సతిపట్ఠానా భావేతబ్బా”తి. దసమం.

సతిపట్ఠానవగ్గో దుతియో.

తస్సుద్దానం –

సిక్ఖా నీవరణాకామా, ఖన్ధా చ ఓరమ్భాగియా గతి;

మచ్ఛేరం ఉద్ధమ్భాగియా అట్ఠమం, చేతోఖిలా వినిబన్ధాతి.

(౮) ౩. సమ్మప్పధానవగ్గో

౧. సిక్ఖసుత్తం

౭౩. "పఞ్చిమాని , భిక్ఖవే, సిక్ఖాదుబ్బల్యాని. కతమాని పఞ్చ? పాణాతిపాతో ...పే... సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానం – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ సిక్ఖాదుబ్బల్యాని.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ చత్తారో సమ్మప్పధానా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అనుప్పన్నానం పాపకానం అకుసలానం ధమ్మానం అనుప్పాదాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి; ఉప్పన్నానం పాపకానం అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి; అనుప్పన్నానం కుసలానం ధమ్మానం ఉప్పాదాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి; ఉప్పన్నానం కుసలానం ధమ్మానం ఠితియా అసమ్మోసాయ భియ్యోభావాయ వేపుల్లాయ భావనాయ పారిపూరియా ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ ఇమే చత్తారో సమ్మప్పధానా భావేతబ్బా"తి. పఠమం.

౭౪-౮౧. (యథా సతిపట్ఠానవగ్గే తథా సమ్మప్పధానవసేన విత్థారేతబ్బా.)

౧౦. చేతసోవినిబన్ధసుత్తం

౮౨. "పఞ్చిమే , భిక్ఖవే, చేతసోవినిబన్ధా. కతమే పఞ్చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కామేసు అవీతరాగో హోతి...పే... ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ చేతసోవినిబన్ధా.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ చత్తారో సమ్మప్పధానా భావేతబ్బా . కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు అనుప్పన్నానం పాపకానం అకుసలానం ధమ్మానం అనుప్పాదాయ ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి; ఉప్పన్నానం పాపకానం అకుసలానం ధమ్మానం పహానాయ... అనుప్పన్నానం కుసలానం ధమ్మానం ఉప్పాదాయ... ఉప్పన్నానం కుసలానం ధమ్మానం ఠితియా అసమ్మోసాయ భియ్యోభావాయ వేపుల్లాయ భావనాయ పారిపూరియా ఛన్దం జనేతి వాయమతి వీరియం ఆరభతి చిత్తం పగ్గణ్హాతి పదహతి . ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ ఇమే చత్తారో సమ్మప్పధానా భావేతబ్బా"తి. దసమం.

సమ్మప్పధానవగ్గో తతియో.

(౯) ౪. ఇద్ధిపాదవగ్గో

౧. సిక్ఖసుత్తం

౮౩. "పఞ్చిమాని , భిక్ఖవే, సిక్ఖాదుబ్బల్యాని. కతమాని పఞ్చ? పాణాతిపాతో…పే॰… సురామేరయమజ్జపమాదట్ఠానం – ఇమాని ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ సిక్ఖాదుబ్బల్యాని.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ చత్తారో ఇద్ధిపాదా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ , భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఛన్దసమాధిపధానసఙ్ఖారసమన్నాగతం ఇద్ధిపాదం భావేతి, వీరియసమాధి… చిత్తసమాధి… వీమంసాసమాధిపధానసఙ్ఖారసమన్నాగతం ఇద్ధిపాదం భావేతి. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం సిక్ఖాదుబ్బల్యానం పహానాయ ఇమే చత్తారో ఇద్ధిపాదా భావేతబ్బా"తి. పఠమం.

౮౪-౯౧. (యథా సతిపట్ఠానవగ్గే తథా ఇద్ధిపాదవసేన విత్థారేతబ్బా.)

౧౦. చేతసోవినిబన్ధసుత్తం

౯౨. "పఞ్చిమే , భిక్ఖవే, చేతసోవినిబన్ధా. కతమే పఞ్చ? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు కామేసు అవీతరాగో హోతి…పే॰… ఇమే ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చ చేతసోవినిబన్ధా.

"ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ ఇమే చత్తారో ఇద్ధిపాదా భావేతబ్బా. కతమే చత్తారో? ఇధ, భిక్ఖవే, భిక్ఖు ఛన్దసమాధిపధానసఙ్ఖారసమన్నాగతం ఇద్ధిపాదం భావేతి, వీరియసమాధి… చిత్తసమాధి… వీమంసాసమాధిపధానసఙ్ఖారసమన్నాగతం ఇద్ధిపాదం భావేతి. ఇమేసం ఖో, భిక్ఖవే, పఞ్చన్నం చేతసోవినిబన్ధానం పహానాయ ఇమే చత్తారో ఇద్ధిపాదా భావేతబ్బా"తి. దసమం.

ఇద్ధిపాదవగ్గో చతుత్థో.

యథేవ సతిపట్ఠానా, పధానా చతురోపి చ;
చత్తారో ఇద్ధిపాదా చ, తథేవ సమ్పయోజయేతి.

(౧౦) ౫. రాగపేయ్యాలం

౯౩. “రాగస్స , భిక్ఖవే, అభిఞ్ఞాయ నవ ధమ్మా భావేతబ్బా. కతమే నవ? అసుభసఞ్ఞా, మరణసఞ్ఞా, ఆహారే పటికూలసఞ్ఞా, సబ్బలోకే అనభిరతసఞ్ఞా, అనిచ్చసఞ్ఞా, అనిచ్చే దుక్ఖసఞ్ఞా, దుక్ఖే అనత్తసఞ్ఞా, పహానసఞ్ఞా, విరాగసఞ్ఞా – రాగస్స, భిక్ఖవే అభిఞ్ఞాయ ఇమే నవ ధమ్మా భావేతబ్బా”తి.

౯౪. “రాగస్స, భిక్ఖవే, అభిఞ్ఞాయ నవ ధమ్మా భావేతబ్బా. కతమే నవ? పఠమం ఝానం, దుతియం ఝానం, తతియం ఝానం, చతుత్థం ఝానం, ఆకాసానఞ్చాయతనం, విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం, ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం, నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం, సఞ్ఞావేదయితనిరోధో – రాగస్స, భిక్ఖవే, అభిఞ్ఞాయ ఇమే నవ ధమ్మా భావేతబ్బా”తి.

౯౫-౧౧౨. “రాగస్స, భిక్ఖవే, పరిఞ్ఞాయ...పే.... పరిక్ఖయాయ...పే.... పహానాయ...పే.... ఖయాయ...పే.... వయాయ...పే.... విరాగాయ...పే.... నిరోధాయ...పే.... చాగాయ...పే.... పటినిస్సగ్గాయ...పే.... ఇమే నవ ధమ్మా భావేతబ్బా”.

౧౧౩-౪౩౨. “దోసస్స...పే.... మోహస్స... కోధస్స... ఉపనాహస్స... మక్ఖస్స... పళాసస్స... ఇస్సాయ... మచ్ఛరియస్స... మాయాయ... సాఠేయ్యస్స... థమ్భస్స... సారమ్భస్స... మానస్స... అతిమానస్స... మదస్స... పమాదస్స అభిఞ్ఞాయ...పే.... పరిఞ్ఞాయ... పరిక్ఖయాయ... పహానాయ... ఖయాయ... వయాయ... విరాగాయ... నిరోధాయ ... చాగాయ... పటినిస్సగ్గాయ...పే.... ఇమే నవ ధమ్మా భావేతబ్బా”తి.

రాగపేయ్యాలం నిట్ఠితం.

నవకనిపాతపాళి నిట్ఠితా.